

ՎԱԶԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԶԻԼԱԿՅԱՆ
ՔՆԱՐԻԿ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՀԵՂԻՆԵ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
ՍՈՒՄԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՆՈՒՆԵ ՍԱՐՈՒԽԱՆՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ

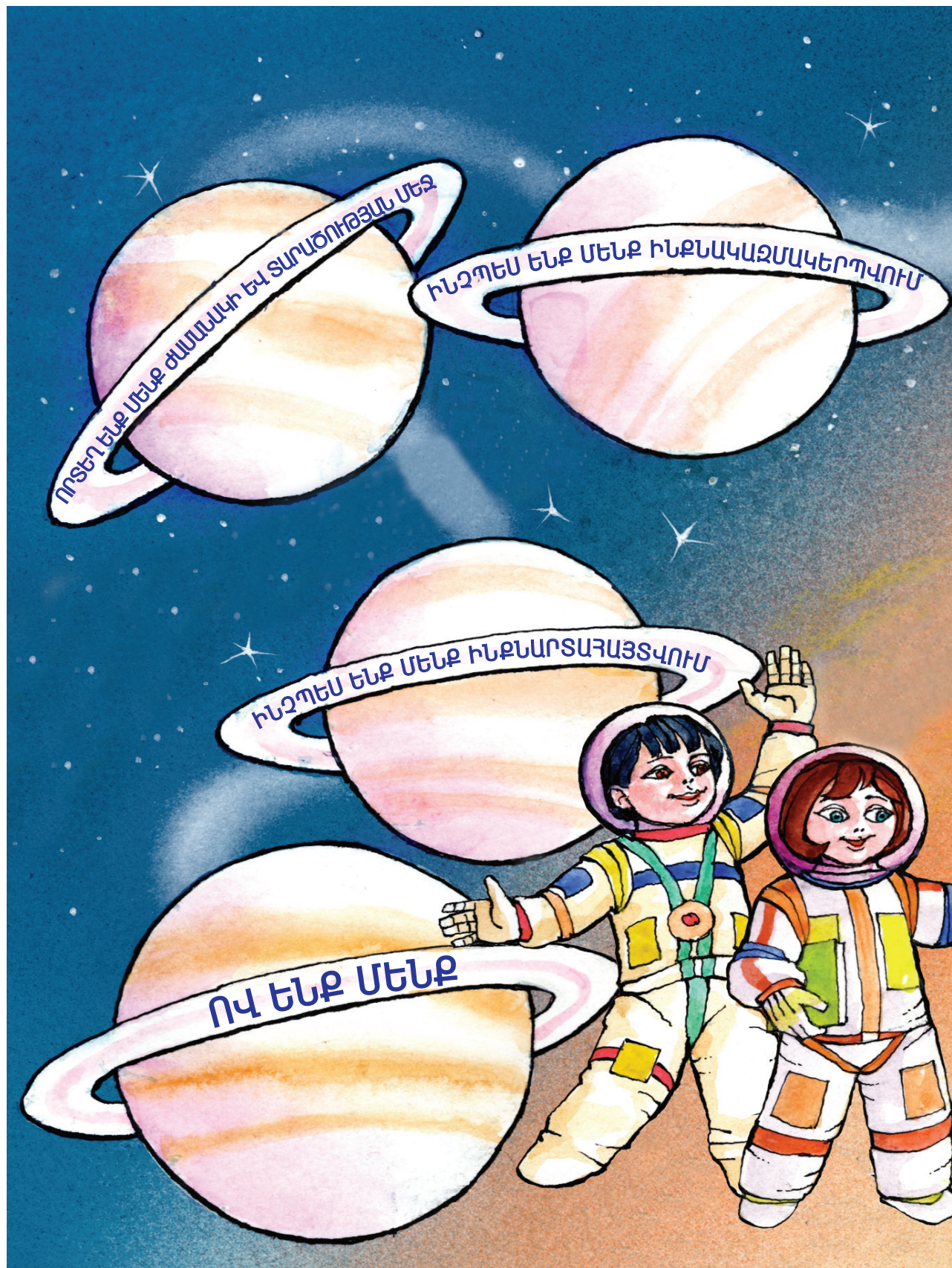
Հանրակրթական դպրոցի դասագիրք

ՄԱՍ 1

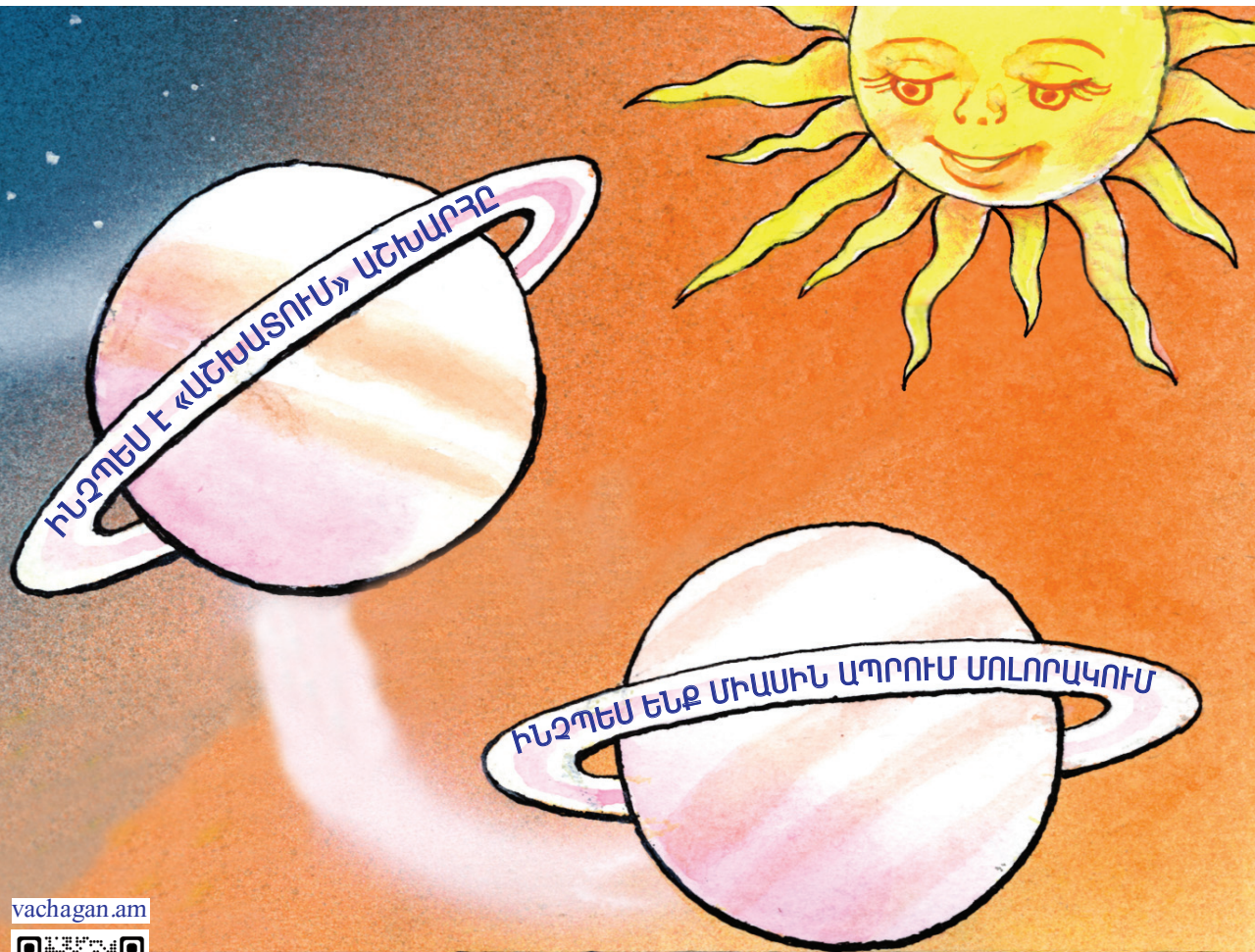

«ԲՎԱՆՏ» ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-2023

Գ
Դ
Ն
Դ
Ե
Դ
Ս
Դ
Հ
Դ
Յ
Դ
Ջ
Դ
Կ
Դ

vachagan.am

ԴԱՍԱԳՐՔԻ ՈՂՋՈՒՅՆԸ

Բարև՛, սիրելի՛ երկրորդ դասարանցի: Ես քո դասագիրքն եմ:

Քեզ հրավիրում եմ իմ մոլորակներով մի մեծ ճանփորդության: Այդ ընթացքում դու.

- կկարդաս հետաքրքիր պատմություններ,
- կծանոթանաս շատ հերոսների հետ,
- կգրուցես նրանց հետ քեզ հետաքրքրող հարցերի մասին,
- կճանաչես քո իրավունքներն

ու պարտականությունները,

- հարցեր կտաս,
  - կպատասխանես հարցերի,
  - կխաղաս բազմաթիվ խաղեր,
  - կգուշակես հանելուկներ,
  - կսովորես զվարթ շուտասուտուկներ,
  - կլուծես խաչբառեր, նկարելուկներ,
  - ավելի լավ կճանաչես քեզ և քեզ շրջապատող աշխարհը:
- Բարի՛ երթ, իմ փոքրի՛կ բարեկամ:

ՊԱՅՄԱՆԱՆՇԱՆՆԵՐ

Ծանոթացի՛ր այս պայմանանշաններին: Դրանք քեզ կօգնեն,
որ ավելի արագ և հեշտ կողմնորոշվես դասագրքի էջերում:

	Խմբային աշխատանք		Ունկնդրել
	Աշխատանք զույգերով		Պատմել
	Մուտքի պատուհան		Աչքի առաջ
	Ամփոփում		Գիտե՞ս, որ...
	Հարցեր		Ներառարկայական կապ
	Առաջադրանք		Միջառարկայական կապ
	Հետաքրքրաշարժ առաջադրանք		Նախագծային աշխատանք (հետազոտական)
 <p>«Դեպի վեր» առաջադրանք</p> <p><i>Բարդ</i></p> <p><i>Միջին բարդությամբ</i></p> <p><i>Պարզ</i></p>			Առած, ասացվածք
			Շուտասելուկ
			Հանելուկ
	Գրել		Նկարելուկ
	Սովորի՛ր հարցեր տալ		Փոխակերպում
	Հիշի՛ր, վերհիշի՛ր		QR կոդ vachagan.am կայքի հղում

ԲԱՐԻ ԳԱԼՈՒԿՍ «ՈՎ ԵՆՔ ՄԵՆՔ» ՄՈՂՐԱԿ

Նկարներում պատկերված են «Ով ենք մենք» մոլորակի բնակիչները:
Պատմի՛ր, թե ինչ ես տեսնում նկարներում:

ԲԱՐԵՎ, ԵՍ ԵՄ

ընկերուհի

1

• Ուշադիր դիտիր նկարները: Պատմիր, թե որ նկարում ով է Արևիկը:

աշակերտ

քույր

Արևիկ

դուստր

թոռնիկ

ընթերցող

կենդանիների պաշտպան

ուղևոր

• Օգտվելով նկարներից՝ պատմիր քո մասին:

2

Ինչպես հասկացար, այս մտորակում խոսելու ենք քո, քո ընտանիքի, քո շրջապատի մարդկանց մասին: Դու կարող ես ստեղծել մի յուրահատուկ «Բարև, ես եմ» օրագիր: Յուրաքանչյուր դասին լրացրո՛ւ այդ օրագիրը: Երբեմն կարող ես հարցնել ծնողներիդ, դասընկերներիդ, ուսուցիչներիդ: Պատմիր քո հույզերի, հետաքրքրությունների, կատարած գործերի մասին: Որքան սիրով աշխատես, այնքան քո օրագիրը կլինի հետաքրքիր և տարբերվող:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

Անուն, ազգանուն, հայրանուն	Բնակության հասցե	Փակցրո՛ւ նկարդ
Ծննդյան օրը, ամիսը, տարին	Դպրոցը, դասարանը	
Ծննդավայր	Ստորագրություն	
1	2	

Այս դասին դու.

- Կամրապնդես հնչյունների և տառերի մասին քո գիտելիքները:
- Կծանոթանաս բանաստեղծության հերոսի հետ:

- Դու էլ կարող ես դառնալ բանաստեղծության հերոս:
- Կպատմես քո և քո ընկերների մասին:

Ո՞Վ ԵՄ ԵՍ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Ծանոթանանք բանաստեղծության հերոսի հետ, գուցե դու ձանաչե՞ս նրան:

ԵՍ ՄԱՆՈՒԿ ԵՍ

1
Ինձ հարցնում եք՝
Ով եմ ես,
Պատասխանեմ
Մեծի պես:

2
Ես մանուկ եմ
Շատ ժրաջան*,
Մե՛ծ եմ արդեն՝
Դպրոցական,
Գրել, կարդալ
Գիտեմ ես լավ:

3
Գիտեմ երգել
Ու նկարել,
Հանդեսներում
Ուրախ պարել:

**ԱՉԻ
ՍՈՒՋ**

*արդեն
կարդալ
երգել*

* **Ժրաջան** – աշխատասեր, ջանասեր, եռանդուն:

Հարցեր

1. Ո՞վ է բանաստեղծության հերոսը:
2. Ինչպիսի՞ն է նա:
3. Ի՞նչ գիտի մանուկը:
4. Ի՞նչ է կարողանում անել:
5. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ է բանաստեղծության հերոսը իրեն մեծ համարում:
6. Դու քեզ մեծ համարո՞ւմ ես: Ինչո՞ւ:
7. Եթե դու նկարչի կողքին լինեիր, ապա ի՞նչ կառաջարկեիր ավելացնել նկարագարդման մեջ:

Առաջադրանքներ

Ի՞նչ գիտեմ	Ի՞նչ եմ ուզում անել	Ինչպիսի՞ն եմ ես

- Գրի՛ր հարցերի պատասխանները:
- Համեմատի՛ր ընկերոջդ գրած պատասխանների հետ:

Քո ընկերներից ո՞ւմ ես համարում ժրաջան:
Կազմի՛ր մեկ նախադասություն՝ օգտագործելով **ժրաջան** բառը և «Աչքի առաջ» խորագրի* բառերից որևէ մեկը:

Օրինակ՝ **ժրաջան Աննան կարդում է:**

Կարդա՛ «Հնչյուն-տառի երգը», դիտի՛ր տեսահոլովակը:

vachagan.am

ՀՆՉՅՈՒՆ-ՏԱՌԻ ԵՐԳԸ

Ես հնչյունն եմ, հնչում եմ,
Օդում ապրում, շնչում եմ,
Հենց գրեցիր, տառ եմ ես,
Գիր եմ արդեն բարետես:

Պատասխանի՛ր հարցերին:

- Ի՞նչ է անում հնչյունը:
- Ինչո՞վ եմ տարբերվում հնչյունն ու տառը:

4

vachagan.am

Օգտվելով նկարից
և տրված վանկերից՝
կազմիր երեք եռա-
վանկ բառ: **Օրինակ՝**

գը-րա- → գրատուն:

5

○ Կարդա՛ և արտագրի՛ր **երգ, կարդալ, մանուկ, երեխա** բառերը:

✦ Կռահի՛ր, թե ինչ են ցույց տալիս «երգ» բառի դիմաց գրված թվերը:
Նույն օրինաչափությամբ մյուս բառերի դիմաց գրի՛ր համապատասխան
թվերը:

երգ – 3,4   **կարդալ** –   **մանուկ** –   **երեխա** –

☀ Գրի՛ր բառեր, որոնք համապատասխանում են աղյուսակի պահանջներին:

	տառ	հնչյուն	բառ
ա.	3	4	
բ.	3	3	
գ.	4	5	

6

Կարդա՛ հանելուկը, արտագրի՛ր և
գուշակի՛ր պատասխանը:

Հորդ տղան է,
Բայց եղբայրդ չէ,
Եթե ուզում ես
Նրան ճանաչել,
Պետք է հայելուն
Օգնության կանչել:

7

Գրի՛ր կենդանիների անունները. միավանկ բառերը՝ մի սյունակում, երկվանկ բառերը՝ մյուս:

vachagan.am

Միավանկ	Երկվանկ
ծի	ընծուղտ

- Ուրիշ ի՞նչ խմբերի կարող ես բաժանել կենդանիները:
- Հիմնավորի՛ր քո բաժանումը:

8

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

Հարցրո՛ւ մեծահասակներին և լրացրո՛ւ «Բարև՛, ես եմ» օրագիրը:

Հորդորակ. *Գրի՛ր քո ամենագեղեցիկ շենագրով:*

<p>Իմ քաշն ու հասակը ծնվելու պահին _____</p> <p>Իմ քաշն ու հասակը հիմա _____</p> <p>Իմ արտասանած առաջին բառը _____</p> <p style="text-align: right;">3</p>	<p>Երբ եմ սկսել քայլել _____</p> <p>Իմ սիրելի խաղալիքը _____</p> <p>Իմ կարդացած առաջին գիրքը (հեքիաթը) _____</p> <p style="text-align: right;">4</p>
--	--

ԴԱՄԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

1. Ես կարող եմ բառի մեջ հաշվել _____ և _____ քանակները:
2. Ես կարող եմ պատմել _____ մասին:
3. Այս դասից ինձ ամենաշատը դուր եկավ _____:

Այս դասին դու.

• Կվերհիշես ձայնավոր և բաղա-
ձայն հնչյունները:

• Կլուծես նկարելուկներ:

• Ավելի լավ կձանաչես քեզ ու քո
հույզերը:

• Կտեսնես, թե հերոսն ինչու է տե-
րևի պես դողում:

vachagan.am

Ո՞Վ ԵՍ ԵՍ

ԵՍ ՍԻՐՈՒՄ ԵՍ

4
Ես սիրում եմ
Ծնողներիս,
Ընկերներիս
Ու նաև ինձ,
Իմ խաղերը,
Մուլտֆիլմերը,
Նկարազարդ
Իմ գրքերը,
Տոն օրերի
Նվերները:

5
Չարմանում եմ
Ջրի վրա,
Որ հոսում է,
Այս փոքրիկի՝
Որ խոսում է:
Հիանում եմ
Ես ամպերով,
Որ գոռում են
Կայծակ տալով:

6
Ուրախ եմ ես,
Որ ձկան պես
Խոր ջրերում
Հայրիկիս հետ
Լողալ գիտեմ:
Ափ դուրս եկա՝
Տերևի պես
Դողալ գիտեմ:

Հարցեր

1. Ինչի՞ նախին է պատմում բանաստեղծության հերոսը:
2. Ո՞ւմ և ի՞նչ է սիրում բանաստեղծության հերոսը:
3. Ի՞նչն է նրան.
ա) զարմացնում, բ) ուրախացնում, գ) հիացնում:
Կարդա՛ համապատասխան տողերը:
4. Ի՞նչն է քեզ.
ա) զարմացնում, բ) ուրախացնում, գ) հիացնում:
5. Բանաստեղծության ո՞ր մասը քեզ դուր եկավ, ինչո՞ւ:

ԱՉԲԻ
ԱՌԱՋ

չտերև
հիանալ
նկարազարդ

Առաջադրանքներ

1 Կարդա՛ «Ձայնավորների երգը» և կատարի՛ր առաջադրանքները:

ՁԱՅՆԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՐԳԸ

Վեց եղբայր ենք ձայնավոր,
 Բայց գրվում ենք ութ տառով,
ԱՅԲ, Է, ՈՒ, Օ, ԸԹ, ԻՆԻ:
 Չեն կարող լինել բառեր պարզապես,
 Առանց մեզ, առանց մեզ:

○ Երգից արտագրի՛ր այն բառերը, որոնց երկրորդ հնչյունը ձայնավոր է:

✦ Դո՛ւրս գրի՛ր բազմավանկ բառերը և վանկատի՛ր:

☀ Երգի վեց, եղբայր, ձայնավոր, բայց, գրվել, ութ, լինել, տառ, պարզապես, բառ, առանց բառերը բաժանի՛ր խմբերի: Բացատրի՛ր, թե ինչու այդպես բաժանեցիր:

2

• Լուծելով նկարելուկները՝ գրի՛ր մանկան ընկերների անունները:

Օրինակ՝ աճ = Վարդան:

vachagan.am

1. աճ

2. իկ

3.

4. Ն

5. իկ

6. եճ

7. իկ

8. ռ

9. Ա

• Ավարդ և Լուսինե անուններով կազմի՛ր նկարելուկներ:

3 Կազմիր նախադասություններ՝ օգտագործելով **տերև, հիանալ, նկարագարդ** բառերը:

4 Խմբավորիր առարկաների անունները և լրացրո՛ւ աղյուսակը:

vachagan.am

Չայնավորով սկսվող	Բաղաձայնով սկսվող
ուղղաթիռ	սուզանավ

Ուրիշ ի՞նչ խմբերի կարող ես բաժանել փոխադրամիջոցները: Հիմնավորիր բաժանումը: Ո՞ր փոխադրամիջոցից ես օգտվել դու:

5 Մնջախաղով ցոյց տվեք նախորդ առաջադրանքում պատկերված փոխադրամիջոցները:

6

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

- Լրացրո՛ւ «Բարև՛, ես եմ» օրագիրը:

Հերոսը	Ես
Սիրում է _____	Սիրում եմ _____
Զարմանում է _____	Զարմանում եմ _____
Հիանում է _____	Հիանում եմ _____
Ուրախանում է _____	Ուրախանում եմ _____

- Ի՞նչ նմանություն կա քո և բանաստեղծության հերոսի միջև:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱՇ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

1. Ես կարող եմ պատմել _____ մասին:
2. Ես իմացա, որ _____:
3. Հերոսն ինձ օգնեց, որ ես _____:

Այս դասին դու.

• Կանրապնդես ձայնավոր և բաղաձայն հնչյունների մասին քո գիտելիքները:

• Կհասկանաս, որ սխալները կարելի է շտկել:

• Կբացահայտես, թե որքան կարևոր է, որ ձանաչես քեզ և շրջապատիդ մարդկանց:

• Կհմանաս, թե քաջ տղան որ թռչող կենդանուց է վախենում:

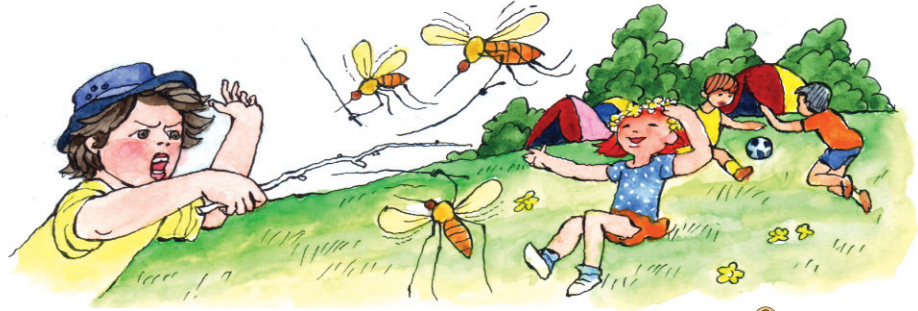

vachagan.am

Ո՞Վ ԵՄ ԵՄ

ԵՄ ՔԱՋ ԵՄ

Թեև քաջ եմ
Ծնված օրից,
Բայց վախ ունեմ
Ես տղտղան
Մոծակներից:

Մեկ էլ կարծես
Վախենում եմ,
Թե ես սխալ
Մի բան կանեմ:
Էլ ի՞նչ ասեմ.
Ամաչում եմ
Վատ, խռովկան
Իմ բառերից:
Պաշտպանում եմ
Իմ քույրիկին,
Մեկ էլ՝ փոքրիկ
Իմ շնիկին:

Նաև շատ եմ
Ես զայրանում,
Երբ ոչ մեկն ինձ
Չի հասկանում:

Ես տխրում եմ,
Որ մեծերը
Մե՛ծ են արդեն,
Իսկ ես այսքա՛ն
Փոքրիկ եմ դեռ:

ԱՉՔԻ
ԱՌԱՋ

թեև

նաև

պաշտպանել

Հարցեր

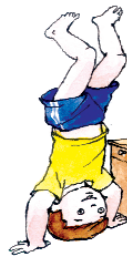
1. Ի՞նչ նոր բան իմացար հերոսի մասին:
2. Տեքստից ընտրի՛ր և կարդա՛, թե հերոսը.
  - ինչից է վախենում,
  - ինչից է ամաչում,
  - երբ է զայրանում,
  - երբ է տխրում:
3. Բանաստեղծության 8-րդ մասի նկարագրողման մեջ ո՞րն է փոքրիկի սխալը:
4. Ինչո՞ւ է հերոսը պաշտպանում շնիկին և քույրիկին:
5. Էլ ո՞ւմ կամ ի՞նչը կարելի է պաշտպանել:

Առաջադրանքներ

- 1 Բանաստեղծության հատվածները համեմատի՛ր համապատասխան նկարագրողումների հետ: Քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ:
- 2 Լրացրո՛ւ նախադասություններն ըստ նկարների՝ օգտագործելով **թեև, նաև, պաշտպանել** բառերը:

... դժվար էր, բայց _____ :

Կարելի է ... այսպես _____ :

Դարպասապահը ... _____ :

3

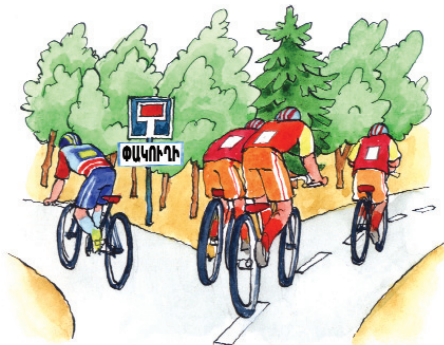
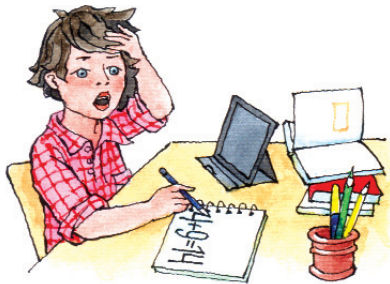
- Տեքստից դո՛ւրս գրի՛ր 3 բառ, որոնք ունեն մեկ ձայնավոր հնչյուն:
- ◆ Հաշվի՛ր քո գրած բառերի հնչյունների և տառերի քանակները:
- ★ Գրի՛ր բառեր, որոնք ունեն.
  - մեկ ձայնավոր և մեկ բաղաձայն,
  - մեկ ձայնավոր և երկու բաղաձայն,
  - մեկ ձայնավոր և երեք բաղաձայն:

4 Ուշադիր դիտիր նկարները.

- ո՞ր դրվագում ի՞նչ սխալ է արել հերոսը,
- ինչպե՞ս է ուղղել իր սխալը,
- հարցեր տուր հերոսներին և իմացի՛ր, թե ինչու նրանք սխալվեցին:

• Դու ի՞նչ ես անում, երբ սխալվում ես:
Սխալվեցի՞ր, մի՛ վախեցիր, դասեր քաղիր*, առաջ անցիր:

5 Մնջախաղով ցո՛ւյց տվեք հերոսի զայրույթը, ամոթը, վախը, տխրությունը:

ՇՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿ

vachagan.am

Քա՞ջ եմ, թե՞ քաջ չեմ,
Ծոծրակիս մոտի
Էս մեծ մոծակից
Փախչե՛մ, չփախչե՛մ:

Արտագրի՛ր շուտասելուկը: Դիտի՛ր տեսահոլովակը և արտասանի՛ր:

* Դասեր քաղել – խրատվել, անհրաժեշտ հետևություն անել:

7

Եթե նկարելուկում պատկերից հետո դրված է ՝ նշանը, ապա պատկերի անունից պետք է հանել վերջին տառը:

Օրինակ՝ ՝ = մուր (մուրձ – ձ = մուր):

Եթե պատկերից առաջ դրված է ՛ նշանը, ապա պատկերի անունից պետք է հանել առաջին տառը:

Օրինակ՝ ՛ = կար (նկար – ն = կար):

Լուծիր նկարելուկները և կատանաս երկու բառ, որոնք նույնպես նշանակում են քաջ:

8

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

Լրացրո՛ւ օրագիրդ: Քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ:

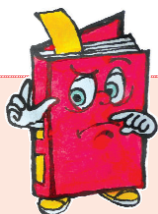
<p>1. Ես ամենից շատ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • վախենում եմ _____ • ամաչում եմ _____ • տխրում եմ _____ • զայրանում եմ _____ <p style="text-align: right;">7</p>	<p>2. Որոշել եմ սրանից հետո _____</p> <p>3. Ես հասկացա, որ սխալները _____</p> <p style="text-align: right;">8</p>
---	---

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես իմացա _____:

Ես կարողացա _____:

Ինձ հետաքրքիր էր _____:

Հերոսն օգնեց, որ ավելի լավ ձանաչես քեզ, պատմես քո մասին: Այսուհետև կարող ես ավելի ուշադիր լինել քո և քեզ շրջապատող մարդկանց ու երևույթների նկատմամբ:

Այս դասին դու.

- Կվերհիշես **ե**-ի մասին ունեցած գիտելիքներդ:
- Կհմանաս, թե ինչպես չսիրած գործը դարձնել սիրելի:

- Կգնահատես ընկերոջ դերը դժվարություններ հաղթահարելու գործում:
- Կտեսնես, թե ինչպես փոքրիկ մուկը դարձավ մի հսկա փիղ:

ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Ուզո՞ւմ ես իմանալ, թե ընկերներից մեկն ինչպես օգնեց մյուսին, որ նա չսիրած գործը սիրով անի: Կարդա՛ պատմվածքը:

Հավանաբար կլինեն գործեր, որոնք դու սիրում ես անել: Կլինեն գործեր, որոնք դու չես սիրում անել: Պատմի՛ր այդ մասին:

ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ

_____
_____

ՉԵՍ ՍԻՐՈՒՄ

_____
_____

Նարեն ու Նարեկն ընկերներ են:

– Ես շա՛տ եմ սիրում դպրոց գնալ,– ասում է Նարեն:

– Իսկ ես չե՛մ սիրում,– ասում է Նարեկը:

– Ինչո՞ւ:

– Չեմ սիրում գրել, կարդալ: Սիրում եմ խաղալ:

– Ես էլ եմ սիրում խաղալ: Ուզո՞ւմ ես, արի միասին մի կախարդական խաղ խաղանք: Արի **մուկ**-ից **փիղ** սարքենք:

– Ինչպե՞ս:

- Ո՞վ էր շատ սիրում դպրոց գնալ:
- Ի՞նչ խաղ էին ուզում խաղալ:
- Քո կարծիքով՝ ինչպես կարելի է **մուկ**-ից **փիղ** ստանալ:

– Նախ՝ արի գրենք՝ **մուկ**: Գրեցի՞ր: Հիմա **մուկ** բառի մեջ կ-ի փոխարեն գրենք՝ **ր**: Ի՞նչ ստացվեց:

– **Մուր**:

– Ճի՛շտ է: Հիմա **մուր**-ի մեջ **մ**-ն փոխենք **հ**-ի:

– Ստացանք **հուր**: Հուրն ի՞նչ է:

– Հուրը կրակն է: **Հուր**-ի մեջ **ու**-ն փոխենք **ո**-ի:

– Ստացանք **հոր**: Բա փիղն ո՞ւր է:

– Սպասի՛ր, հիմա **հոր**-ը դարձնենք **հող**, իսկ **հող**-ը՝ **փող**:

– Հա՛, հասկացա: **Փող**-ի **ո**-ն կփոխենք **ի**-ի և կստանանք **փիղ**: Շատ լավ խաղ էր: Արի՛ էլի խաղանք:

– Չէ՛, չե՛մ խաղում: Դու ասում ես, թե գրել, կարդալ չես սիրում:

– Սիրո՞ւմ եմ, սիրո՞ւմ եմ. տեսա՞ր՝ ինչքան գրեցի ու կարդացի: Էլի խաղանք, լավ:

Հարցեր

1. Ովքե՞ր էին պատմվածքի հերոսները:
2. Ի՞նչ արեց Նարեն: Պատմի՛ր այդ մասին:
3. Ի՞նչ էր սիրում և ի՞նչ չէր սիրում անել Նարեկը:
4. Ինչպե՞ս Նարեկը սիրեց գրել և կարդալ:
5. Շարունակի՛ր պատմությունը. ի՞նչ եղավ հետո:
6. Ի՞նչ հարց կտաս Նարեկին, եթե հանդիպես նրան:

Առաջադրանքներ

1   Կազմի՛ր **մուկ**-ից **փիղ** ստանալու շղթան: Քանի՞ քայլով **մուկ**-ը դարձավ **փիղ**:

մուկ → **մուր** → . . .

2

Ընկերոջդ հետ, Նարեի և Նարեկի նման.

- այժ-ից ստացի՛ր **արջ**,
- կով-ից ստացի՛ր **կաթ**:

3

Ի՞նչ առաջարկեց Նարեն Նարեկին: Տեքստից գտի՛ր և արտագրի՛ր այդ տողերը:

Քանի՞ բառ ստացվեց:

Կարդա՛ «Ե-ի երգը» և դիտի՛ր տեսահոլովակը: Ուշադրությո՛ւն դարձրու, թե **ե**-ն ինչպես է հնչում:

vachagan.am

Ե-ի երգը

Թե՛ բառի մեջ և թե՛ վերջում,
 ես հնչում եմ՝ **է, է, է**,
 երբ գնում եմ ես առջևից,
 Միշտ երգում եմ՝ **յէ, յէ, յէ**,
 Բացառությամբ՝ **եմ, ես, ենք**,
 եվ **եք** ու **են** բառերի:

«Ե-ի երգից» դուրս գրի՛ր.

☐ ե -ով սկսվող բոլոր բառերը,	_____
☒ այն բառերը, որոնց սկզբում ե -ն հնչում է յէ ,	_____
☒ այն բառերը, որոնց սկզբում ե -ն հնչում է է :	_____
☒ Գրի՛ր ե -ով սկսվող այլ բառեր:	_____

Հարցրո՛ւ ընկերոջդ, թե այս գործերից նա որոնք կարող է խաղով անել: Նշումներ արա և համեմատի՛ր քո արդյունքների հետ:

- դաս սովորել
- կարգի բերել սենյակը
- շուտ քնել
- գիրք կարդալ
- հագուստը դասավորել

Ով ավելի շուտ քնի, նա կհաղթի:

7 Ըստ պատմվածքի՝ ամբողջացրո՛ւ նախադասության միտքը:

Խաղը Նարեկին օգնեց, որ նա _____:

Խաղը Նարեկին օգնեց, որ նա _____:

8 ԱՌԱԾ

Առածի բառերը խառնվել են: Վերականգնի՛ր առածը և գրի՛ր:

⊗ հասկացող կարդացողը Շատ կլինի:

⊗ սարեր որ տանք, կտանք: Ուս շուռ ուսի

⊗ Գյուղ կկոտրի: կանգնի, գերան

9

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

Գրի՛ր մի դեպք, երբ դու օգնել ես ընկերոջդ, կամ ընկերդ է օգնել քեզ: Ի՞նչ էիր զգում:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես սովորեցի _____

Ես կարողացա _____

Ես հասկացա _____

Դժվարությունները հեշտ է հաղթահարել, երբ կողքիդ ունես հոգատար ընկեր:

Այս դասին դու.

- Կամրապնդես է-ե-ի մասին գիտելիքներդ:
- Կպատմես տեքստը տարբեր հերոսների անունից:

- Կհմանաս, որ խոսքն էլ ուժ ունի, և կտվորես օգտագործել այն:
- Կկարդաս, թե ինչպես հիվանդությունը, քամուն հեծած, մտավ սենյակ:

ԽՈՍՔԻ ՈՒժԸ

Լիպարիտ Սարգսյան

Ամենաբուժիչ դեղը սիրով ասված խոսքն է: Ինչպե՞ս՝ կգարմանա դու: Կարդա՛ և կտեսնես:

Մայրիկն աշխատանքից տուն եկավ և անմիջապես անկողին մտավ:

- Մայրիկ, հիվա՞նդ ես,– հարցրեց Աստղիկը:
- Այո՛,– թույլ-թույլ ասաց նա:

Աստղիկը շոյեց մայրիկի ձեռքերը: Համբուրեց ճակատն ու այտերը և ասաց.

- Ջերմություն չունես:

Հետո գնաց իր սենյակը և տիկնիկներին ու խաղալիքներին ասաց.

- Ձայն չհանե՛ք, մայրիկս հիվանդ է:
- Վերադառնալով մայրիկի մոտ՝ ասաց.
- Թեյ կուզե՞ս:

Մայրիկը լսեց Աստղիկի ասածները և ժպտալով ասաց.

- Ո՛չ, աղջիկս, արդեն լավացա:

Հարցեր

1. Ի՞նչ էր պատահել մայրիկին:
2. Ի՞նչ արեց աղջիկը:
3. Մայրիկն ինչպե՞ս առողջացավ առանց դեղի և նույնիսկ առանց թեյի:
4. Տեքստի ո՞ր տողերից երևաց, որ աղջիկը հոգատար և ուշադիր է մայրիկի նկատմամբ: Կարդա՛ այդ տողերը:

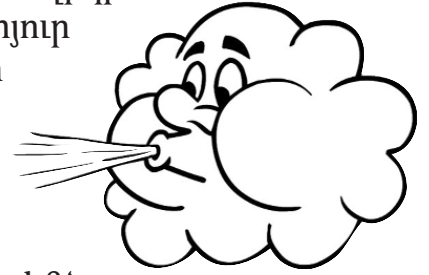
**ԱՉԻ
ՍՈՒՋ**

*անհիգապես
համբուրել
աղջիկ*

Առաջադրանքներ

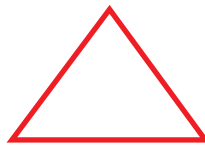
1 Տես, թե հիվանդությունն ինչպես է իր անունից պատմում տեքստը:

Դուռը բաց էր: Ես միջանցիկ քանոն հետ մտա Աստղիկի մայրիկի աշխատասենյակ: Ես սիրում եմ անակնկալ հյուր գնալ: Հարմարավետ տեղավորվեցի և սկսեցի խոստուտ տալ ու ցավեցնել մայրիկի կոկորդը: Նա հասավ տուն, պառկեց տաքուկ անկողնում: Ես էլ՝ նրա հետ: Ուրախությանս չափ չկար: Մեկ էլ որտեղից որտեղ հայտնվեց Աստղիկը: Նա այնքան հոգատարություն և ուշադրություն նվիրեց մայրիկին, որ ինձ համար այլևս տեղ չմնաց: Ես զայրացած դուրս փախա:

Դու էլ տեքստը պատմիր Աստղիկի անունից:

2   ○ Գրիր, թե ինչեր են պատկերված նկարներում:

✧ Օգտվելով նկարներից՝ բառակապակցությունները գրիր մեկ բառով.

- երգ երգող –
- Հայաստանի գլխավոր եկեղեցին –
- երեք անկյուն, երեք կողմ ունեցող պատկեր –
- դասագրքի թերթերի մի երես –
- Երևանի հին անունը –
- թռչունների խումբ –

☀ Հաշվիր ստացված բառերի տառերի և հնչյունների քանակները:

3 Լրացրո՛ւ աղյուսակը՝ տեքստից դուրս գրելով հակառակ իմաստ ունեցող բառերը:

եկավ	գնաց
փոքրիկ	
առողջ	
ուժեղ	
ոչ	

4 Ըստ տեքստի՝ ամբողջացրո՛ւ նախադասությունները:

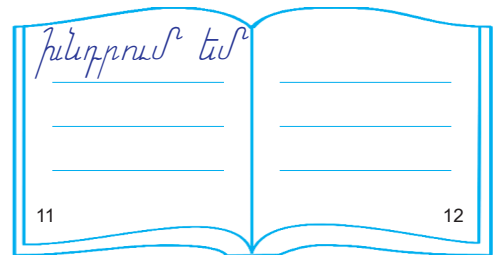
Մայրիկն առողջացավ, որովհետև _____:

Մայրիկն ուրախացավ, որովհետև _____:

Այս պատմվածքից ես սովորեցի, որ _____:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

5 Գրի՛ր ջերմացնող, քաղաքավարի բառեր, որոնք դու գործածում ես ընտանիքիդ անդամների, ընկերներիդ և շրջապատի մարդկանց հետ շփվելիս:

ԱՌԱԾ

Խոսք կա՝ սարի գլուխ կհանի, խոսք կա՝ սարից ներքև կբերի:

6 Մեծահասակներին հարցրո՛ւ, թե որ խոսքերն են սարի գլուխ հանում: Գրի՛ առ և համեմատի՛ր ընկերոջդ գրածի հետ:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Սիրով աված խոսքը կարող է մոռացնել մարդու հոգսերը, ջերմացնել նրան:

Այս դասին դու.

- Կվերհիշես և կամրապնդես **n**-ի մասին ունեցած գիտելիքներիդ:
- Ընկերներիդ հետ կբեմականացնես հեքիաթը:

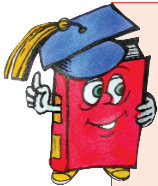
- Կսովորես հարցեր տալ:
- Կհասկանաս, թե որքան կարևոր է հոգատար և բարի լինելը:
- Կկարողանաս դեղատոմս գրել քո սիրելի կենդանու համար:

vachagan.am

ՄԻ ՀԵՔԻԱԹ ՈՋՆՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ռուլանդ Շառոյան

**Հետաքրքիր է՝ ինչ բարի գործեր ես կատարել դու:
Պատմիր դրանցից մեկի մասին ընկերներիդ:
Այս հեքիաթում էլ կան բարի գործեր կատարողներ:
Գտիր, թե ովքեր են նրանք:**

Կա, ապրում է մի ոզնի՝ Ասեղ անունով, իր փոքրիկ եղբոր հետ: Մի օր Ասեղի եղբայրը հիվանդանում է: Կանչում են բժիշկ Այբուլիտին: Հիվանդին ստուգելուց հետո բժիշկ Այբուլիտը ծառերի լեզվով մի դեղատոմս է գրում խնձորի այգուն.

«Խնդրում եմ փոքրիկ ոզնուն խնձորներ տալ»:

Ոզնի Ասեղը գնում է այգի և դեղատոմսը տալիս է խնձորենուն:

– Խնդրեմ, Ասեղ, դու մեր այգու լավ բարեկամն ես, ինչքան կուզես, տար, միայն թե ինչպե՞ս պիտի քաղես, – ասում է խնձորենին:

– Ես էլ չգիտեմ, – պատասխանում է ոզնի Ասեղը և շփոթված կանգնում ծառի տակ:

- Ի՞նչ է պատահում մի օր ոզնիների ընտանիքում:
- Ի՞նչ դեղատոմս է գրում բժիշկ Այբուլիտը:
- Ի՞նչ է ասում խնձորենին:
- Քո կարծիքով՝ ոզնի Ասեղն ինչպե՞ս կքաղի խնձորները:

Այդ պահին քամին, որ հոգնել էր երկար թափառելուց, պառկած է լինում այգու ցանկապատի տակ և մի մեղմ երգ է սուլում: Քամին լսում է նրանց խոսակցությունը:

– Ես հիմա քեզ կօգնեմ,– ասում է քամին և ո՛ւ՛ղ ո՛ւ՛ղ սուրալով պտտվում խնձորենու շուրջը:

Մեկը մյուսի հետևից խնձորներն ընկնում են և շարվում ոզնու փշերին: Հետո քամին նորից գնում և պառկում է իր տեղը ու մեղմ սուլում:

Ոզնի Ասեղը շնորհակալություն է հայտնում քամուն ու խնձորենուն և ուրախ-ուրախ վերադառնում տուն: Իսկ նրա եղբայրը ուտում է խնձորներն ու առողջանում:

- Ինչպե՞ս ոզնին կարողացավ քաղել խնձորները:
- Ինչո՞ւ էր ոզնին ուրախ:

Հարցեր

1. Ովքե՞ր էին հեքիաթի հերոսները:
2. Ինչպե՞ս Ասեղն օգնեց եղբորը:
3. Ի՞նչ կանեիր, եթե դու լինեիր ոզնու եղբայրը:
4. Եթե քամին չլիներ, ի՞նչ կաներ ոզնին:
5. Ի՞նչ բարի գործեր կատարվեցին հեքիաթում:
6. Ի՞նչը օգնեց, որ առողջանա ոզնին:
7. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ հարցեր կտա հիվանդ ոզնին իր եղբորը, երբ տեսնի խնձորները:

**ԱՉՔԻ
ՍՈՒՋ**

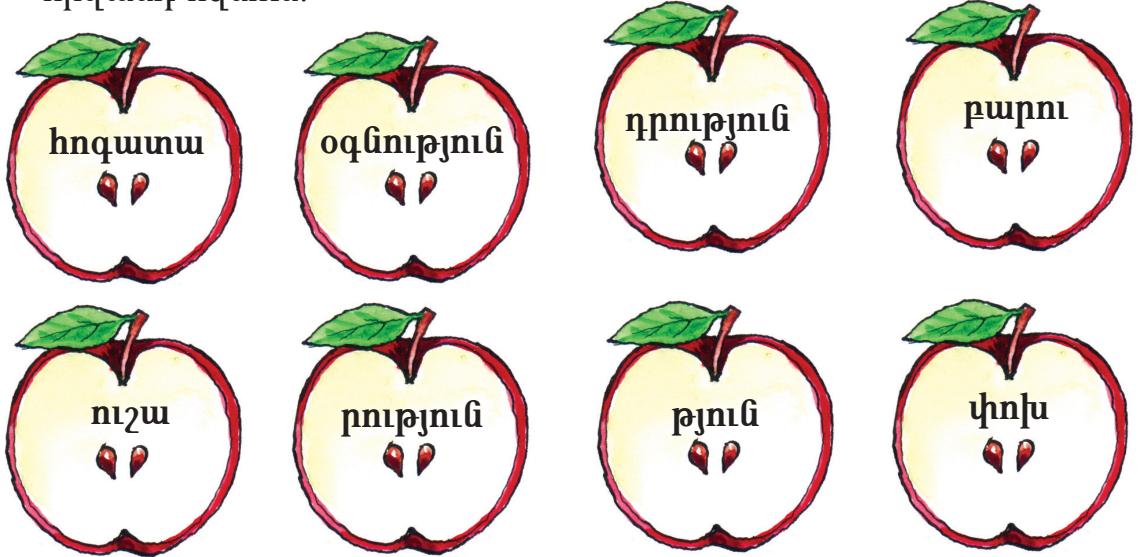
*հեքիաթ
եղբայր
առողջանալ
վերադառնալ*

Առաջադրանքներ

- 1 Արտագրի՛ր տեքստի վերջին երկու նախադասությունը: Ընդգծի՛ր **n** պարունակող բառերը:

2

Ամբողջացրո՛ւ խնձորների կեսերը և կիմանա, թե ինչն օգնեց հիվանդ ոգնուն:

vachagan.am

3

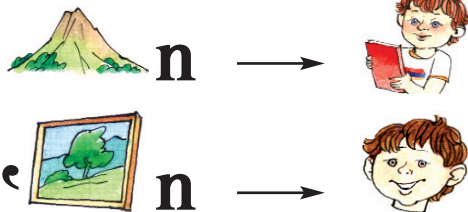
Կարդա՛ «**Ռ**-ի երգը» և դիտի՛ր տեսափոլվակը: Առանձնացրո՛ւ **n** պարունակող բառերը: Մի սյունակով գրի՛ր այն բառերը, որոնցում **n**-ն հնչում է **վօ**, մյուս սյունակում՝ այն բառերը, որոնցում **n**-ն հնչում է **օ**:

vachagan.am

Ռ-Ի ԵՐԳԸ

Բառի վերջում ես **օ** եմ,
Սարը կողքիս՝ Սար**n** եմ,
Կարը կողքիս՝ Կար**n** եմ,
Բառանիջում ես **օ** եմ՝
Ծ**n**վ եմ, հ**n**ղ եմ, խաղ**n**ղ եմ:
Բառակզբում միշտ **n** եմ՝
Ռրս եմ, **n**տք եմ, **n**րոր եմ,
Բացի մեկից: Ես **n**՛վ եմ:

4

Արտագրի՛ր շուտասելուկը՝ լրացնելով բաց թողած տառերը: Դիտի՛ր տեսափոլվակը և արտասանի՛ր:

□րսորդ □զմի

- □ղջո՛ւյն, □ղջո՛ւյն,
- րսորդ □զմի,
- ՞րդ ես □րսում:
- □՛չ, □ղկույզներ
- սկի վագի:

vachagan.am

5

Պատմի՛ր հեքիաթը՝ օգտվելով նկարաշարից:

6

Հեքիաթը պատմի՛ր հիվանդ ոզնու անունից:

7

ՄՆՋԱՄԱՂ

Ընկերներիդ հետ մնջախաղի միջոցով ներկայացրո՛ւ հեքիաթի հերոսներին և նրանց գործողությունները:

8

• Քո կարծիքով՝ հեքիաթի հերոսներից ո՞ւմ է ուղղված այս երկտողը.

Թե հոգատար ես ու սիրով լիքը,
Գովելի է շատ քո անելիքը:

• Հիմնավորի՛ր կարծիքդ:

vachagan.am

Ոզնին պատասխանել է երեխաների հարցերին: Կարդա՛ այդ պատասխանները: Կռահի՛ր, թե ինչ հարցեր են տվել երեխաները:

Երեխաների հարցերը	Ոզնու պատասխանները
	Ոզնին ունի 36 ատամ, կարճ պոչ, հազարավոր փշեր:
	Ոզնիների մեծ մասի թաթերին կա հինգ մատ:
	Ոզնին ուտում է սնկեր, հատապտուղներ, խոտ, երբեմն էլ՝ գորտեր և մկներ:
	Աշնանը ոզնին չոր տերևներից ու խոտից որջ է պատրաստում:
	Ոզնին այդ որջում քնում է մոտ 130 օր:

10

○ Գրի՛ր, թե ինչեր են պատկերված նկարներում:

- ✦ Օգտվելով նկարներից՝ բառակապակցությունները գրի՛ր մեկ բառով.
  - փշոտ կենդանի –
  - ութերորդ ամիսը –
  - որս անող –
  - գայլերի խումբ –
  - երեխայի ձռվող մահձակալ –
  - սողացող կենդանի –

☀ Հաշվի՛ր ստացված բառերի տառերի և հնչյունների քանակները:

11

Խմբային աշխատանք

Ընկերներիդ հետ գրիր դեղատոմս մեր բարեկամ կենդանիներից մեկի համար.

- նապաստակ
- փիղ
- կատու
- ձի
- մեղու
- շուն

12

ՆԿԱՐԵԼՈՒԿ

• Չեքիաթի ո՞ր հերոսն է պատկերված նկարելուկով:

• Նկարելուկով պատկերի՞ր խնձորենի:

13

Գիտե՞ս, որ «Այբուլիտ» անունը ռուսերենից թարգմանաբար նշանակում է՝ «ա՛խ, ցավո՛ւմ է»: Բժշկին նոր անո՛ւն դիր հայերենով:

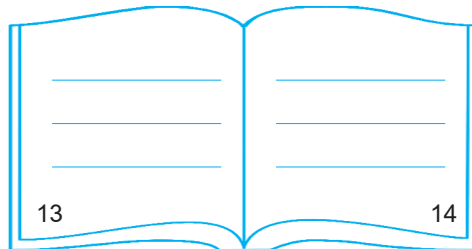

14

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՕՐԱԳՐՈՒՄ

Հարցրո՛ւ, որ իմանաս

Օրագրում գրիր տեղեկություններ քո անվան մասին:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես իմացա

Ես կարողացա

Ես արժևորեցի

Լավ է, որ հոգատար եղբայր ունես, թեկուզ այդ եղբայրը մի փշոտ ոզնի է:

«ՈՎ ԵՆՔ ՄԵՆՔ» ԹԵՄԱՅԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Այս դասին դու.

- Կվերհիշես թեմատիկ շարքի հերոսներին:
- Կհորհնես պատմություն:

- Կվերհիշես քո սովորած բառերի ձիշտ գրությունը:
- Կգնահատես «Բարև, ես եմ» օրագրում քո կատարած աշխատանքը:

Առաջադրանքներ

○ Կարդա՛ թեմատիկ խմբի հերոսների խոսքերը:

1 – Ես մանուկ եմ շատ ժրաջան, մեծ եմ արդեն, դպրոցական: 2 – Ես չեմ սիրում գրել-կարդալ, սիրում եմ խաղալ: 3 – Արի՛ մի կախարդական խաղ խաղանք: 4 – Ես հիմա քեզ կօգնեմ:	5 – Չարմանում եմ ջրի վրա, որ հոսում է: 6 – Չայն չհանե՛ք, մայրիկս հիվանդ է: 7 – Ո՛չ, աղջիկս, արդեն լավացա: 8 – Դու մեր այգու լավ բարեկամն ես, ինչքան կուզես, տար:

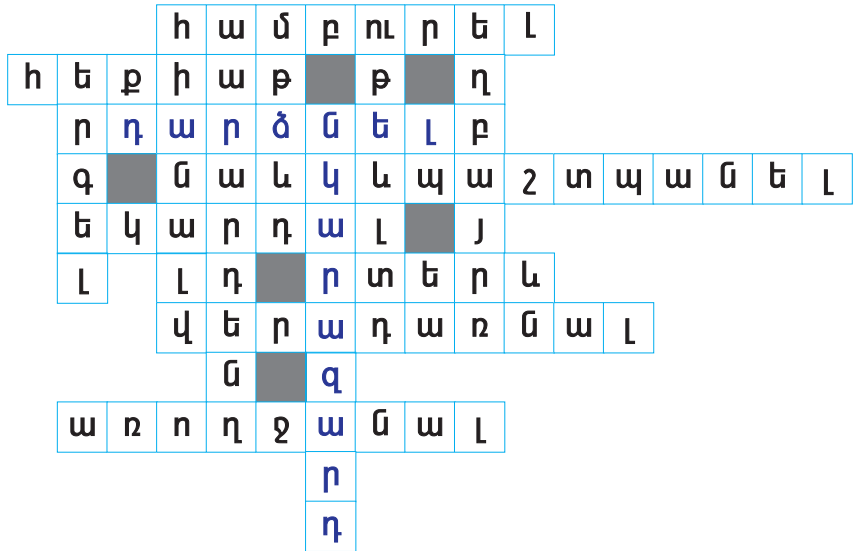
◆ Գրի՛ր հերոսների անունները:

☀ Ո՞ր խոսքը ո՞ր հերոսինն է: Ո՞ր հերոսները խոսք չունեն: Այդ հերոսներին տո՛ւր մեկական հարց:

2

Բառադյուսակում բառերը կարդացվում են ձախից աջ և վերևից ներքև: Գտի՛ր և դո՛ւրս գրի՛ր «Աչքի առաջ» խորագրի քո սովորած բառերը:

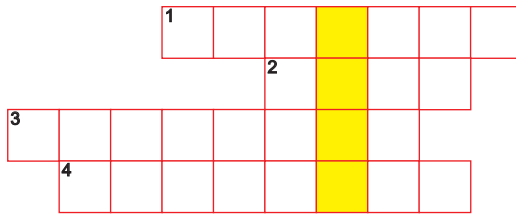

3

Հորինի՛ր մի ուրախ պատմություն, որի հերոսները լինեն թե՛ մատիկ խմբի գլխավոր հերոսները՝ մանուկը, ոզնի Ասեղը, Աստղիկը, Նարեն ու Նարեկը, Այբոլիտը, քամին, մայրիկը, խնձորենին:

4

Լրացրո՛ւ խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս, թե ում էին հյուր եկել հեքիաթների հերոսները:

5

Լրացրո՛ւ աղյուսակը՝ ըստ «Բարև՛, ես եմ» օրագրում քո կատարած աշխատանքների՝ համապատասխան սյունակում դնելով + նշանը:

Իմ կատարած աշխատանքը	Բոլորը	Մի քանիսը	Մեկը	Ոչ մեկը
Լրացրել եմ օրագրի էջերը:				
Գրել եմ առանց ջնջումների:				
Սկարագարդել եմ էջերը:				
Լրացրել եմ անսխալ:				
Աշխատել եմ ինքնուրույն:				

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԻՆՔՆԱՐՏԱՅԱՅՏԿՈՒՄ

Այս դասին դու.

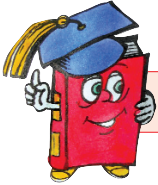
- Կտվորես «Վանկի երգը»:
- Կինանաս, թե ինչու են ստեղծվել բառերը:

- Մնջախաղով կներկայացնես նախադասություններ:
- Մաուզիին կտվորեցես բառեր:

ԵՍ

Ըստ Վիլյամ Սարոյանի

Հետաքրքիր է՝ որն է եղել աշխարհում առաջին բառը:

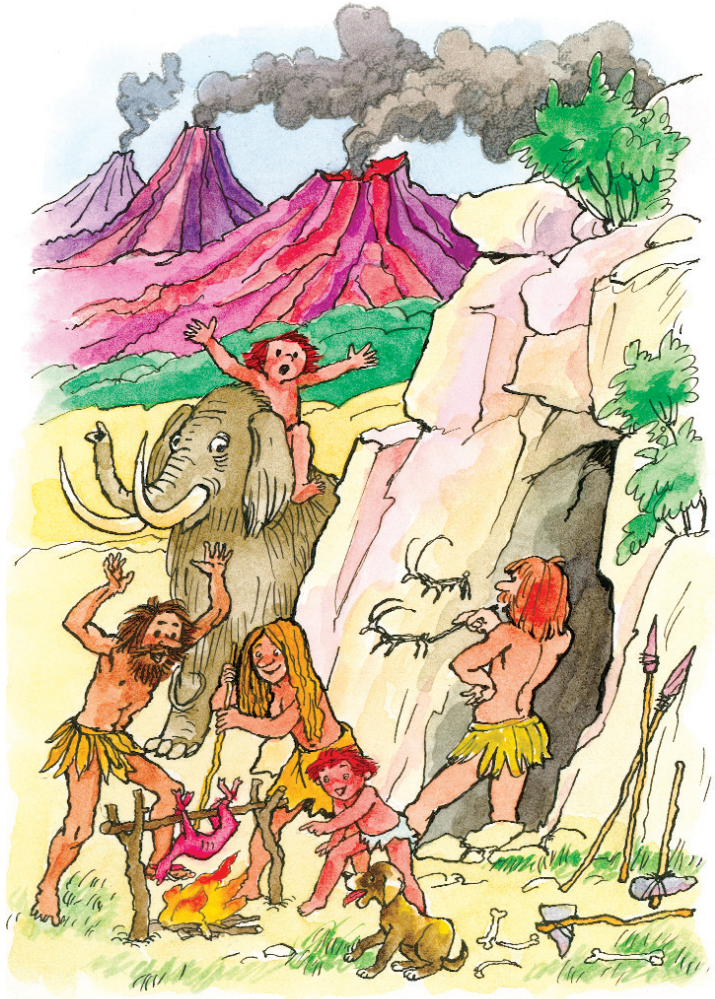
Վաղո՛ւց, շա՛տ վաղուց աշխարհում մի բառ կար՝ **ես**:

Եթե մեկնունեկն ուզում էր ասել. «Բարև, ես եմ», պարզապես ասում էր՝ **ես**: Եթե ուզում էր ասել. «Ինձ մի նարինջ տուր», կամ. «Ինչ գեղեցիկ ծառ է», «Ծիտիկը ծվլում է», դարձյալ միայն մի բառ էր ասում՝ **ես**:

Դա միակ բառն էր աշխարհում:

Մարդկանց մի մասը պարզապես գոռում էր այդ բառը, մյուսները շշուկով էին ասում, մի քանիսը՝ լացով, ոմանք էլ՝ ծիծաղելով. չէ՞ որ դա մարդկանց միակ բառն էր:

Մի օր էլ մարդկանց գլուխն սկսեց ցավել անընդհատ **ես-ես-ես-ես-ես** ասելուց-լսելուց: Գլխացավից ու ձանձրույթից ազատվելու համար նրանք շատ էին ուզում մի նոր բառ հորինել:

- Ո՞րն էր միակ բառը:
- Ինչպե՞ս էին մարդիկ իրար հետ խոսում:
- Ինչո՞ւ որոշեցին նոր բառ ստեղծել:
- Քո կարծիքով՝ ի՞նչ նոր բառ կհորինեն:

Վերջապես մի մարդ, որի գլուխն ամենից շատ էր ցավում **ես** ասելուց, գտավ այդ նոր բառը: Կեսգիշերին արթնանալով՝ նա, ինչքան ուժ ուներ, գոռաց՝ **դո՛ւ**: Հաջորդ առավոտ աշխարհում մի նոր բառ կար՝ **դու**:

Եվ եթե կան **ես**-ն ու **դու**-ն, ինչո՞ւ չլինեն **իմ**-ն ու **քո**-ն, եթե կա **ոչ**-ը, ինչո՞ւ չլինի **այո**-ն, եթե կա **տաք**-ը, ինչո՞ւ չլինեն **սառը**, **կոշտ**-ն ու **փափուկ**-ը, **մոտիկ**-ն ու **հեռու**-ն, **թաց**-ն ու **չոր**-ը, **սխալ**-ն ու **ճիշտ**-ը, **լույս**-ն ու **խավար**-ը, **սև**-ն ու **սպիտակ**-ը:

Այսպես մարդիկ սկսեցին իրար հետ խոսել, հարցեր տալ ու պատասխանել և մտածել, թե ինչ բան է այս աշխարհը:

Եվ մինչև հիմա էլ փնտրում են այդ հարցի պատասխանը:

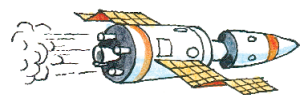

Հարցեր

1. Ի՞նչ բառեր հորինեցին մարդիկ:
2. Ինչո՞ւ էին նոր բառեր հորինում:
3. Ի՞նչ ես կարծում՝ մարդիկ արդեն բոլոր բառերը հորինե՞լ են: Կարծիքդ հիմնավորիր:

Առաջադրանքներ

- 1 Ուշադիր դիտիր տեքստի նկարազարդումը և այս նկարները:
  - Թվարկիր այն առարկաների անվանումները, որոնք, քո կարծիքով, վերջերս են ստեղծվել:

 ԱՉԻ ԱՈՒՋ

Մարդիկ դարձյալ անընդհատ աշխարհ

2 Տրված բառերից ընտրիր ձիշտ պատասխանը և գրիր **օ**-ի փոխարեն:

$$\text{Ես} + \text{դու} + \text{նա} = \text{օ} :$$

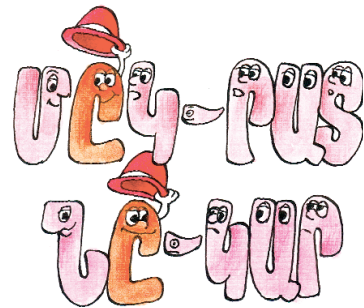
- նարինջ
- մենք
- գլուխ

3 Կարդա՛ «Վանկի երգը»:

ՎԱՆԿԻ ԵՐԳԸ

Թե բառն ասես մասերով՝
 Մա-սե-րով,
 Ամեն մասում մի ձայնավոր՝
 Չայ-նա-վոր,
 Դու կխոսես վանկերով՝
 Վան-կե-րով,
 Ամեն մի վանկ կարտասանես
 Մի շնչով, մի շնչով:

✧ Երգից ընտրիր միավանկ, երկվանկ, եռավանկ ու քառավանկ բառեր և գրիր աղյուսակի համապատասխան սյունակներում:

միավանկ	երկվանկ	եռավանկ	քառավանկ

☀ Շարունակիր լրացնել աղյուսակը: Յուրաքանչյուր սյունակում ավելացրո՛ւ ևս երկու բառ: Հիշիր նաև «Աչքի առաջ» խորագրի բառերը:

4 Պատկերացրո՛ւ՝ հայտնվել են պատմվածքի հերոսների աշխարհում, որտեղ **ես**-ը միակ բառն է: Ինչպե՞ս կհասկացնես, որ նրանց բարեկամն էս և սիրում էս նրանց:

5 Մաուզլին այն տղան է, որ մանուկ ժամանակ հայտնվում է խոր անտառում և, մեծանալով վայրի կենդանիների մեջ, խոսել չի սովորում:

Պատկերացրո՛ւ, որ հանդիպել ես Մաուզլին: Առաջինը ո՞ր բառը կսովորեցնես նրան և ինչպե՞ս:

Գիտե՞ս, որ տառերը հնարավոր է չտեսնել, բայց կարդալ:

Աշխարհում կան վատ տեսող և կույր մարդիկ: Նրանցից մեկը ֆրանսիացի Լուի Բրայլն էր, որը երեք տարեկանում կուրացել էր: Սակայն նա 15 տարեկանում կարողացավ ստեղծել այբուբեն կույրերի համար:

Արդեն երկու հարյուր տարի Բրայլի ստեղծած ուռուցիկ այբուբենով կույր մարդիկ, մատներով շոշափելով, կարողանում են կարդալ:

6 Կարդա՛ հանելուկը և գուշակի՛ր պատասխանը:

Քոնն է, բայց ուրիշներն ավելի շատ են օգտագործում:

Քանի դեռ խոսքը բերանումդ է, դու ես նրա տերը: Ասացի՛ր՝ նա է քո տերը:

7 Ընտանիքիդ անդամներին հարցրո՛ւ, թե որն է նրանցից ամեն մեկի սիրած բառը: Գրի՛ր դրանք և համեմատի՛ր ընկերոջդ գրածների հետ:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Բառերը հորինում ենք, որ հասկանանք մեզ և աշխարհը:

Այս դասին դու.

- Բառերը կբաժանես խմբերի ըստ տարբեր հատկանիշների:
- Կձանաչես հեքիաթի հերոսին և նրա գործերը:

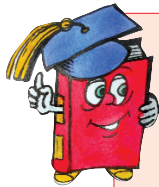

- Կհմանաս, թե ով է անտեսանելի գլխարկ նվիրել հեքիաթի հերոսին:
- Կհասկանաս, թե ինչ գործերով կարող ես օգտակար լինել շրջապատիդ:

ՏԱՊՆ ԷԼ ՉԼԻԱՐԿ ՈՒՆԵՆԱ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Ինք ընձուղտ գնում են,
Ընձուղտների առջևում
Նա շատ հանգիստ մնում է,
Իննի պոչին քնում է:

Մեսրոպ Մաշտոցը շրջում էր Հայաստանում: Նա զրուցում էր մարդկանց հետ: Լսում էր նրանց խոսքերը, մտապահում հնչյունները: Տառեր էր հորինում այդ հնչյունների համար: Մի հնչյուն կար, որ Մեսրոպ Մաշտոցից մեկ թաքնվում էր բառերի մեջ, մեկ՝ երևում: Թփերի հետևից ծիկրակում* էր, պահնտոցի խաղում:

Աշխարհի շատ այբուբեններ գիտեր Մաշտոցը: Այբուբեններից ոչ մեկում այդ **Ը** հնչյունի համար ոչ ոք տառ չէր ստեղծել: Մի օր Մաշտոցը, նստած ծառի հովին, զրուցում էր իր ստեղծած տառերի հետ: Հանկարծ թփերի միջից լսվեց՝ **ը, ը, ը**:

Մաշտոցը մտերմաբար ասաց.

– Ուզո՞ւմ ես միանալ մեզ և բառերի մեջ էլ պահնտոցի խաղալ:

- Ինչպե՞ս էր Մեսրոպ Մաշտոցը հնչյունների համար տառեր հորինում:
- Ո՞ր հնչյունի համար ոչ մի այբուբենում տառ չէին ստեղծել:
- Ի՞նչ լսեց Մեսրոպ Մաշտոցը, երբ զրուցում էր իր ստեղծած տառերի հետ:

* Ծիկրակել – թաքուն նալել:

Ը-ն զարմացավ, որ Մաշտոցն ուզում է իր համար էլ տառ ստեղծել, և համեստորեն գլխով արեց: Բոլոր տառերը ծափ տվեցին ուրախություներից:

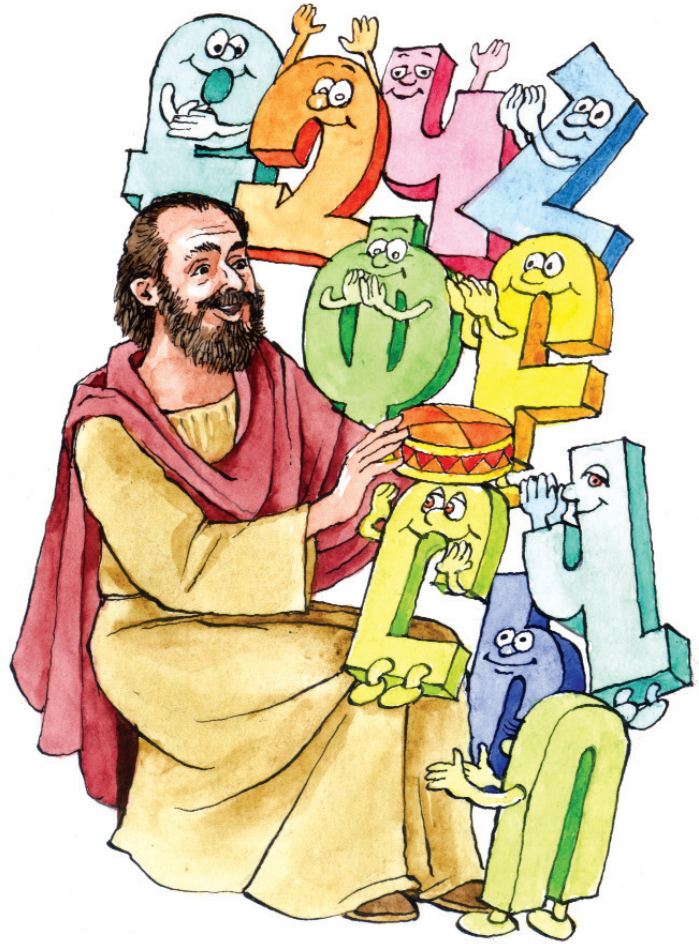
– Այդ դեպքում քեզ մի կախարդական գլխարկ եմ տալիս:

Բառի մեջ հենց դնես գլխիդ, անտեսանելի կդառնաս: Քեզ կլսեն, բայց չեն տեսնի: Իսկ բառի սկզբում կամ վերջում անպայման առանց գլխարկի կլինես, որ բոլորը քեզ և՛ տեսնեն, և՛ լսեն:

Ը-ն փորձեց գլխարկը: Շատ հարմար էր: Նրան գլխարկը շատ դուր եկավ:

Ը-ն խոստացավ միշտ կատարել Մեծ ուսուցչի պատգամը և մինչև օրս էլ կատարում է:

– Ես սիրում եմ տառերի իմ ընտանիքը, – ասում է **Ը**-ն: – Ինձ լավ տեսնում ու լսում եք այնտեղ:

- Ի՞նչ նվիրեց Մեսրոպ Մաշտոցը **Ը** տառին:
- Ի՞նչ պատգամ տվեց Մեծ ուսուցիչը **Ը** տառին:
- Ի՞նչ խոստացավ **Ը** տառը:
- Ինչպիսի՞ն էր **Ը** տառի վերաբերմունքը իր ընտանիքի հանդեպ:

ԱՉԻ ԱՌԱՋ

*Տիկն և
վերջ
փորձել*

Չափեր

1. Ինչո՞վ էր նման և ինչո՞վ էր տարբերվում **Ը** տառը մյուս տառերից:
2. Ի՞նչ ես կարծում **Ը** տառն ուրախ էր, ինչո՞ւ:
3. Կա տեքստում մի բան, որ քեզ զարմացրեց:
4. Քո անվան առաջին տառով սկսվող ի՞նչ հարց կտայիր Մեսրոպ Մաշտոցին:
5. Ի՞նչ կպատահեր, եթե Մաշտոցն **Ը**-ին անտեսանելի գլխարկ չտար:
6. Պատմությունը պատմիր **Ը**-ի անունից:

Ը-ի երգը

Ինձ լսում են, բայց չեն գրում,
 Իբր ունեն բարակ ձայն,
 Սակայն առանց ինձ չի հնչում
 Ոչ մի ընդհատ բաղաձայն:

Երբ ինձնով է բառն սկսվում,
 Ես գրվում եմ՝ **ընտիր**, **ընծա**,
 Բարդ բառերում լավ եմ լսվում,
 Ու գրվում եմ **անընդհատ**:

1

Կարդա՛ «Ը-ի երգը» և դիտի՛ր տեսահոլովակը: Երգից գտի՛ր և գրի՛ր բառեր, որտեղ **ը**-ն անտեսանելի գլխարկ է դրել:

2

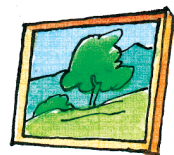
«Ինչպես տղան անցավ փողոցը» նախադասությունը գնում էր դարոց: Ոստիկանն օգնեց, որ նա անցնի փողոցը:

- Շարունակի՛ր պատմությունը նկարի շուրջ:
- Ի՞նչ հարց կտայիր ոստիկանին:

3

○ Գրի՛ր, թե ինչ ես տեսնում նկարներում:

◆ Վանկատի՛ր գրածդ բառերը:

☀ Բառերը բաժանի՛ր խմբերի: Ինչպե՞ս առանձնացրի՛ր խմբերը, հիմնավորի՛ր:

4

Դառնալով «կենդանի տառեր»՝ բեմականացնելով վանկատե՛ք գնդակ և մկրատ բառերը: Չմոռանաք անտեսանելի գլխարկ ունեցողին:

5

Կարդա՛ շուտասելուկը, դիտի՛ր տեսահոլովակը և արտասանի՛ր:

vachagan.am

Թե ընկերը ընկրկի*,
Նրա ընկերը կընկնի:

6

Կազմի՛ր մեկ նախադասություն՝ օգտագործելով մինչև, վերջ, փորձել բառերը:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Դասը սիրով կարդացի,
Հետո սիրուն պատմեցի
Ու հասկացա, որ դասն էլ
Ունի հրաշք գլխարկներ.
Գլխարկները հանեցի
Ու ինձ համար պարզեցի.

ինձ համար
հետաքրքիր էր

ես իմացա

ես կարող եմ

Ը-ն, երևա, թե չերևա, օգնում է քեզ, որ ծիշտ կարդաս ու գրես:

* Ընկրկել – հրաժարվել, հետ կանգնել, զիջել:

Այս դասին դու.

• Կամրապնդես վանկի մասին քո գիտելիքները:

• Նկարագրողունը կհամեմատես տեքստի հետ:

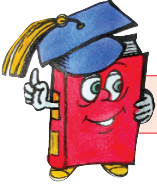

• Կընտրես մտքերն ու զգացմունքներն արտահայտելու քո եղանակը:

• Կհմանաս, թե ինչեր կարող ես նվիրել մայրիկին նրա ծննդյան օրվա առթիվ:

ՆԿԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմիկ Դավոյան

Ի՞նչ ես կարծում՝ հնարավո՞ր է նկարել մանկությունը:

vachagan.am

Այստեղ մի տուն նկարեմ,
Կողքին մի ծառ նկարեմ,
Վրան մի բույն նկարեմ,
Մեջը ծիծառ* նկարեմ:

Հեռվում շոգ դաշտ նկարեմ,
Կակաչ ու սինձ* նկարեմ,
Ջրով լի տաշտ նկարեմ,
Ո՛ր մեջը ինձ նկարեմ:

Կողքիս մայրիկս կանգնի,
Ես ջուր ցանեմ փեշերին.
Խոշոր աստղեր կցուլան
Նրա սրտի գիշերին:

Հետո մի թուփ նկարեմ,
Վրան՝ խոշոր, կարմիր վարդ,
Այնքա՛ն անուշ նկարեմ,
Որ զարմանա ամեն մարդ:

ԱՉԹԻ
ԱՈՍԶ

բույն

վարդ

* Ծիծառ – ծիծեռնակ:

* Սինձ – ուտելի բանջարաբույս:

Հարցեր

1. Ինչ էր ուզում նկարել բանաստեղծության հեղինակը:
2. Ինչո՞ւ էր նա ուզում այդ ամենը նկարել:
3. Ինչ էր ուզում հերոսն արտահայտել այդ նկարներով:

Առաջադրանքներ

1 Ինչպե՞ս ես արտահայտում քո սերը ընտանիքիդ անդամների, ընկերներիդ նկատմամբ: Պատմի՛ր:

2 Փոփոխելով **վարդ** և **բույն** բառերի առաջին տառերը՝ ստացի՛ր նոր բառեր և գրի՛ր:

3

- Ուշադի՛ր դիտիր բանաստեղծության նկարագարումը:
- Տրված բառաշարքում ընդգծի՛ր՝ ինչը պատկերված է նկարում.

տուն, ծառ, բույն, ծիծառ, կակաչ, շոգ դաշտ, սինձ, ջրով լի տաշտ, մանուկ, մայրիկ, փեշեր, վարդի թուփ:

4 ☹️, ☹️ և 😊 նշանները տեղադրի՛ր

- Ես ուրախ եմ:
- Ես տխուր եմ:
- Ես հանգիստ եմ:

Ուղիղ գծերով համապատասխան բառերի փոխարեն:

5 Վերականգնի՛ր «քանդված» նախադասությունը:

vachagan.am

մայրիկիս

ես

սիրում:

շատ

եմ

Հիշո՞ւմ ես: Նախադասությունը սկսում եմ մեծատառով, վերջում դնում վերջակետ:

6

Նկարներում դու տեսնում ես, թե ով ինչպես է շնորհավորում իր մայրիկին՝ նրա ծննդյան օրվա առթիվ:

Բացիկ է նվիրում

Երգում է

Իր նկարած նկարն է նվիրում

Գրկում և համբուրում է

Օգնում է տնային գործերում

- Դո՞ւ ինչպես ես արտահայտում քո սերը: Պատմի՛ր:
- Ստեղծի՛ր շնորհավորական մի բացիկ:

Գիտե՞ս, որ...

Հին ժամանակներում մարդիկ նկարել են քարանձավների պատերին, որպեսզի պատմեն իրենց զբաղմունքի, կյանքի, սիրած գործերի մասին:

Նկարչության միջոցով այսօր էլ մարդիկ կարող են արտահայտել իրենց տրամադրությունը, պատմել իրենց մասին:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Նկարչությունը կարող է օգնել քեզ, որ արտահայտես քո մտքերն ու հույզերը:

Այս դասին դու.

- Կիմանաս, որ առարկաներն ունեն ընդհանուր անվանում:
- Կձանաչես Հայաստանի որոշ ծաղիկներ:

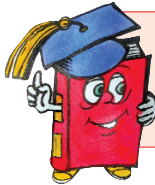
- Կպարզես, թե ինչպես է երգն օգնում, որ արտահայտես սեփական մտքերն ու հույզերը:
- Քո տեղը կգտնես կաքավիկների երգչախմբում:

ԿԱՔԱՎԻ ԳՈՎՔԸ

Հովհաննես Թումանյան

vachagan.am

Այս գեղեցիկ թռչունը խոտերի ու ծաղիկների մեջ հյուսում է իր բույնը, ձագուկներ հանում, կերակրում նրանց, մեծացնում, թռչել ու երգել սովորեցնում:

Արև բացվեց թուխ ամպերեն,
Կաքավ թռավ կանաչ սարեն,
Կանաչ սարեն՝ սարի ծերեն,
Բարև բերավ ծաղիկներեն:

Սիրունի՛կ, սիրունի՛կ,

Սիրունի՛կ, նախշո՛ւն կաքավիկ:

Քո բույն հյուսած ծաղիկներով՝
Շուշան*, նարգիզ*, նունուֆարով*,
Քո տեղ լցված ցող ու շաղով,
Քնես-կելնես երգ ու տաղով:

Սիրունի՛կ, սիրունի՛կ,

Սիրունի՛կ, նախշո՛ւն կաքավիկ:

Քո թև փափուկ ու խատուտիկ*,
Պստի կտուց, կարմիր տոտիկ,
Կարմիր-կարմիր տոտիկներով,
Կշորորաս ճուտիկներով:

Սիրունի՛կ, սիրունի՛կ,

Սիրունի՛կ, նախշո՛ւն կաքավիկ:

Երբ կկանգնես մամռոտ քարին,
Սաղմոս կասես* ծաղիկներին,
Դարդի ծովեն սիրտ կհանես,
Մեր սրտերին խինդ կբերես:

Սիրունի՛կ, սիրունի՛կ,

Սիրունի՛կ, նախշո՛ւն կաքավիկ:

ԱՉՔԻ ԱՈՒՋ

արև

քարև

* Շուշան, նարգիզ, նունուֆար – ծաղիկներ:
* Խատուտիկ – այստեղ՝ գույնզգույն:
* Սաղմոս ասել – երգել, գովերգել:

Հարցեր

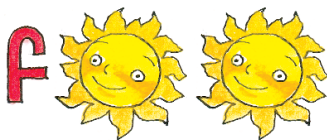
Պատասխանիր հարցերին: Ընտրիր ձիշտ տարբերակը:

1. Որտեղից դուրս եկավ արևը.
  - սարի հետևից
  - ամպի տակից
  - ձորից
2. Ի՞նչ ծաղիկներից էր հյուսած կաքավիկի բույնը.
  - շուշան, նարգիզ, նունուֆար
  - վարդ, նարգիզ, նունուֆար
  - շուշան, նարգիզ, մանուշակ
3. Ինչպիսի՞ն է կաքավիկը.
  - թևը փափուկ, կտուցը նախշուն, տոտիկը փոքրիկ
  - թևը փափուկ, կտուցը պստիկ, տոտիկը կարմիր
  - թևը կարմիր, կտուցը պստիկ, տոտիկը կարճիկ
4. Ինչո՞ւ է հեղինակը գովում կաքավիկին.
  - ուրախություն է պարգևում բոլորին
  - իր երգով արթնացնում է բոլորին
  - ոչնչացնում է վնասատուներին

Առաջադրանքներ

1 Նկարի՞ր երգի՞ քեզ դուր եկած քառատողը:

2 • Վերծանի՞ր նկարելուկը և գրի՞ր ստացված նախադասությունը:

• «Բարև, Աստղի՛կ» նախադասությունը պատկերի՞ր նկարելուկի տեսքով:

3 Կարդա՛ շուտասելուկը, դիտի՞ր տեսահոլովակը և արտասանի՞ր:

vachagan.am

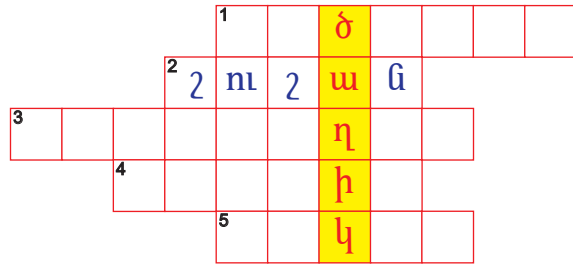
Ճուտը ճկեց ճիտը*,
Կծեց ծոփ ճիտը:

* Ճիտ – վիզ:

4 Արտագրի՛ր տեքստի առաջին քառատողը: Քանի՞ վանկ կա առաջին տողում, քանի՞ վանկ՝ երկրորդ:

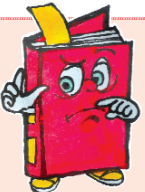
5 Տեքստը պատմի՛ր Արևի անունից:

6   Լրացրո՛ւ խաչբառը: Ո՞ր ծաղիկները տեղ չգտան խաչբառում:

ԴԱՍԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

 Կաթավիկը երգով է իր սերն արտահայտում իր շրջապատի և մեր նկատմամբ: Մենք էլ մեր փոքրիկ բարեկամների նկատմամբ մեր սերն արտահայտենք ուշադիր ու հոգատար վերաբերմունքով:

Այս դասին դու.

- Կսովորես «և-ի երգը»:
- Կծանոթանաս մեր և այլ ժողովուրդների պարերից մի քանիսին:
- Կհմանաս, թե ինչպես է պարն

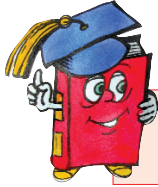
օգնում արտահայտելու սեփական մտքերն ու հույզերը:

- Կպարզես, թե ինչքան ջանք ու եռանդ է պետք երազանքիդ հասնելու համար:

ՓՈՔՐԻԿ ՊԱՐՈՒՅԻՆ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Տեսնենք, թե ինչի է պատրաստ փոքրիկ աղջիկը իր երազանքին հասնելու համար:

– Մա՛ն, ուզում եմ պարուհի դառնալ,– դեռ դպրոցական պայուսակը չհանած՝ ասած փոքրիկ Լուսինեն:

– Ինչո՞ւ հանկարծ որոշեցիր պարուհի դառնալ,– ժպտալով հարցրեց մայրիկը՝ վերցնելով պայուսակը:

– Ուզում եմ, որ բոլորը հիանան ինձնով:

– Բայց մենք հիմա էլ ենք քեզնով հիանում:

– Չէ: Ուզում եմ բեմում պարել: Ուզում եմ, որ բոլորն ինձ ծափահարեն, զարմանան ինձ գեղեցիկ շարժումներով: Հետո էլ ինձ հեռուստացույցով ցույց կտան:

– Իսկ գիտե՞ս, որ լավ պարելու համար պիտի շատ աշխատես: Պիտի ամեն օր առավոտ վաղ արթնանաս:

– Կարթնանամ:

– Պիտի շատ մարզվես:

– Կմարզվեմ:

– Պիտի շա՛տ-շատ պարես, նույն շարժումը հազար անգամ կրկնես:

– Կպարե՛մ, կկրկնե՛մ:

– Պիտի ճիշտ սնվես, անընդհատ վազքի մեջ ես լինելու:

– Ճիշտ կսնվեմ, վազքից էլ չեմ վախենում:

– Պիտի դպրոցում շարունակես լավ սովորել:

– Կսովորեմ:

– Ազատ ժամանակ շատ քիչ ես ունենալու: Ընկերներիդ հետ խաղալու ժամանակ էլ չես ունենա:

– Ոչի՞նչ:

– Պիտի պարուսույցի բոլոր ասածները կատարես:

– Կկատարե՞մ,– հուզված ասաց Լուսինեն:– Չենց երաժշտություն եմ լսում, հանգիստ չեմ կարողանում մնալ, սիրտս թրթռում է, ուզում եմ պարել, ցույց տալ, թե ինչ եմ զգում:

– Չնարավոր է, որ այդ ամենն անես, բայց քեզնով չհիանամ:

– Ոչի՞նչ, ե՛ս կհիանամ,– արցունքների միջից ժպտաց Լուսինեն:

– Ես էլ կհիանամ,– ասաց մայրիկն ու ամուր գրկեց աղջկան:

Չարցեր

1. Ի՞նչ երազանք ունե՞ր Լուսինեն:
2. Ինչո՞ւ էր Լուսինեն որոշել պարուսույցի դառնալ:
3. Ի՞նչ պետք է անե՞ր Լուսինեն իր երազանքին հասնելու համար:
4. Ինչո՞ւ էր Լուսինեն համաձայնում մայրիկի նշած պայմաններին:
5. Իսկ դ՞ուրս ինչով կուզե՞իր հիացնել մարդկանց:
6. Ծարունակի՞ր պատմությունը. ի՞նչ տեղի ունեցավ տասը տարի հետո:

**ԱՉԻ
ՍՈՒՋ**

հիանալ

թրթռալ

արթնանալ

Առաջադրանքներ

1 Ավարտիր նախադասությունները:

Ես երագում եմ _____:

Երագանքս իրական դարձնելու համար ես պետք է _____,
_____, _____:

2 Հարցրո՛ւ ընկերոջդ, թե ինչ երագանքներ ունի: Գրիր և համեմատիր քո երագանքների հետ:

3

- Կարդա՛ «**և**-ի երգը» և դիտիր տեսահոլովակը: Ուշադրություն դարձրու, թե **և**-ն ինչպես է հնչում:

- Երգից առանձնացրո՛ւ և գրիր երկու բառ, որոնցից մեկում **և**-ը երկու հնչյուն է նշում՝ էվ, մյուսում՝ երեք՝ յէվ:

vachagan.am

և-ի երգը

Ծանոթանանք՝ **և**-ն եմ ես,
ես նշան եմ, խառն եմ ես,
Նաև բառ եմ տառի պես:
Բառամիջում, բառավերջում՝
էվ եմ հնչում, **թեև** տեսեք՝
Նաև մեկ-մեկ **յէվ** եմ շնչում:
Թե գնում եմ ես առջևից,
Կամ էլ մնում մեն-մենակ,
Յէվ եմ հնչում շարունակ:

4 Օ Տեքստից դո՛ւրս գրիր **և** պարունակող բառերը:

Գևորգը Երևանից գնաց Սևան՝ իր ընկեր Լևոնին հյուր: Թեև օրն արևոտ չէր, սակայն նրանք որոշեցին լողալ Սևանում: Լևոնի քույրը՝ Տաթևը, ևս միացավ նրանց:

✦ Հաշվիր այդ բառերի հնչյունների և տառերի քանակները:

☀ Հիշիր **և** պարունակող մեկ ուրիշ բառ: Այդ բառը գործածիր նախադասության մեջ:

Գիտե՛ս, որ...

Ապրիլի 29-ին նշվում է պարի միջազգային օրը: Այս տոնի նպատակն է պարի միջոցով միավորել տարբեր ազգերը, միմյանց ներկայացնել իրենց ժողովուրդների պարերը:

պարերը:

Ստեպ
(Իռլանդիա)

Սիրտակի
(Հունաստան)

Քարթուլի
(Վրաստան)

«Բերդ»
(Հայաստան)

Վալս
(Ավստրիա)

Ֆլամենկո
(Իսպանիա)

Տարանտելլա
(Իտալիա)

Էնգելի
(Հայաստան)

- Լսիր և դիտիր հատվածներ պարերից:
- Գրիր, թե որ պարը քեզ ամենաշատը դուր եկավ:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ինձ ոգևորեց

Ես երազեցի

Ինձ հաջողվեց

Պարով նույնպես կարող ես արտահայտել քո մտքերն ու հույզերը:

«ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԻՆՔՆԱՐՏԱՅԱՅՏՎՈՒՄ» ԹԵՄԱՅԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Այս դասին դու.

- Կհիշես քո սովորած բառերի ձիշտ գրությունը:
- Կտեսնես, թե ինչպես էին ար-

տահայտում իրենց հույզերն ու զգացմունքները թեմաստիկ շարքի հերոսները:

- Կհորինես նոր բառեր:

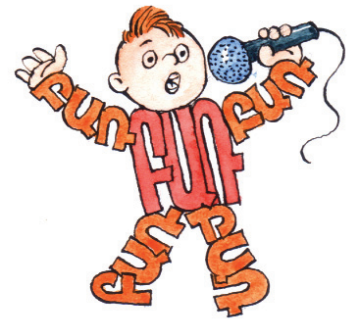
Առաջադրանքներ

- 1 • Հիշիր, թե որ դասից են մեջբերումները:
• Նկարները համապատասխանեցրո՛ւ մտքերին:

1

Գլխացավից ու ձանձրույթից ազատվելու համար մարդիկ շատ էին ուզում մի նոր բառ հորինել:

2

Նա զարմացավ, որ Մաշտոցն ուզում է իր համար էլ տառ ստեղծել, և համեստորեն գլխով արեց:

3

Ջրով լի տաշտ նկարեմ, Ու մեջը ինձ նկարեմ:

ԵՍ

4

Երբ կկանգնես մամռոտ քարին, Սաղմոս կասես ծաղիկներին:

5

Չենց երաժշտություն են լսում, հանգիստ չեն կարողանում մնալ, սիրտս թրթռում է, ուզում են պարել, ցույց տալ, թե ինչ են զգում:

2 Այս թեմայի հերոսները յուրաքանչյուրն ի՞նչ միջոց է ընտրել մտքերն ու հույզերն արտահայտելու համար:

• Գրի՛ր բառագույգերով: Օրինակ՝ **հնչյուն** – **տառ**:

• Ո՞ր հերոսի արտահայտչամիջոցը քեզ ավելի շատ դուր եկավ:

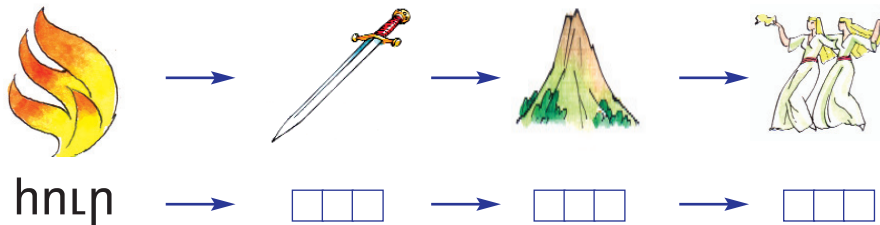
Չերոս	Միջոց
մարդիկ	տառ
բանաստեղծ	բառ
Լուսինե	երգ
հնչյուն	պար
կաքավիկ	նկարչություն

3   Դասարանում ընկերներիդ համար մնջախաղով ցո՛ւյց տուր, որ.

- ծիծաղում ես,
- զայրացած ես,
- վախենում ես,
- ամաչում ես,
- սիրում ես,
- տխուր ես,
- ուրախ ես:

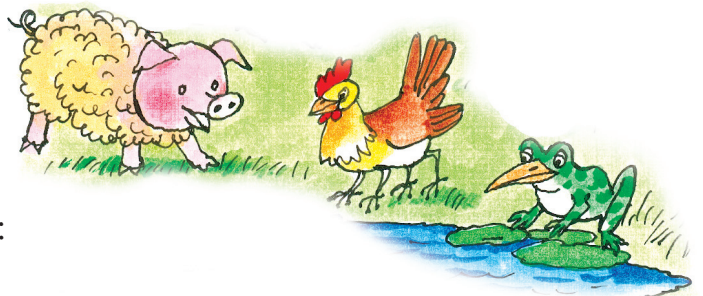
4 Օգտագործելով նույն պատկերը՝ «**Վարդանը, Ավարդը, Վարդգեսը, Նվարդը մտան վարդանոց**» նախադասությունը ներկայացրո՛ւ նկարելուկի տեսքով:

5 Վանդակներում գրի՛ր, թե ինչ ես տեսնում նկարներում: Ի՞նչ նկատեցիր:

6 Նկարում պատկերված են գոյություն չունեցող կենդանիներ:

- Նկարի՛ր այդպիսի մի կենդանի:
- Անուններ դիր նրանց:

7 Կարդա՛, վերհիշի՛ր «Աչքի առաջ» խորագրի բառերը:

Մարդիկ, դարձյալ, անընդհատ, աշխարհ, մինչև, վերջ, փորձել, բույն, վարդ, արև, բարև, հիանալ, թրթռալ, արթնանալ:

✦ Բառերը գրի՛ր աղյուսակի համապատասխան սյունակներում:

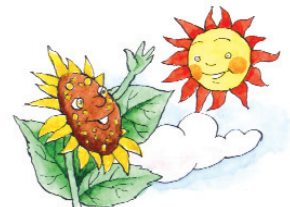
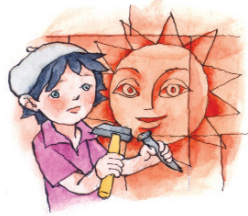
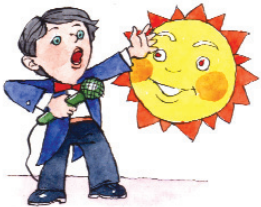
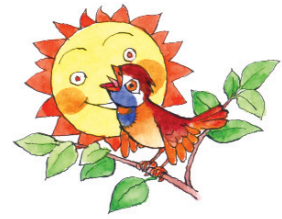
Միավանկ	Երկվանկ	Եռավանկ

☀ Դո՛ւրս գրի՛ր **և** պարունակող բառերը: Հաշվի՛ր այդ բառերի հնչյունների և տառերի քանակը:

8 Նկարներում պատկերված հերոսներն ինչպե՞ս են արտահայտում իրենց սերը արևի նկատմամբ:

- Պատմի՛ր:
- Դո՞ւ ինչպես կներկայացնես. նկարի՛ր մի շնորհավորական բացիկ:

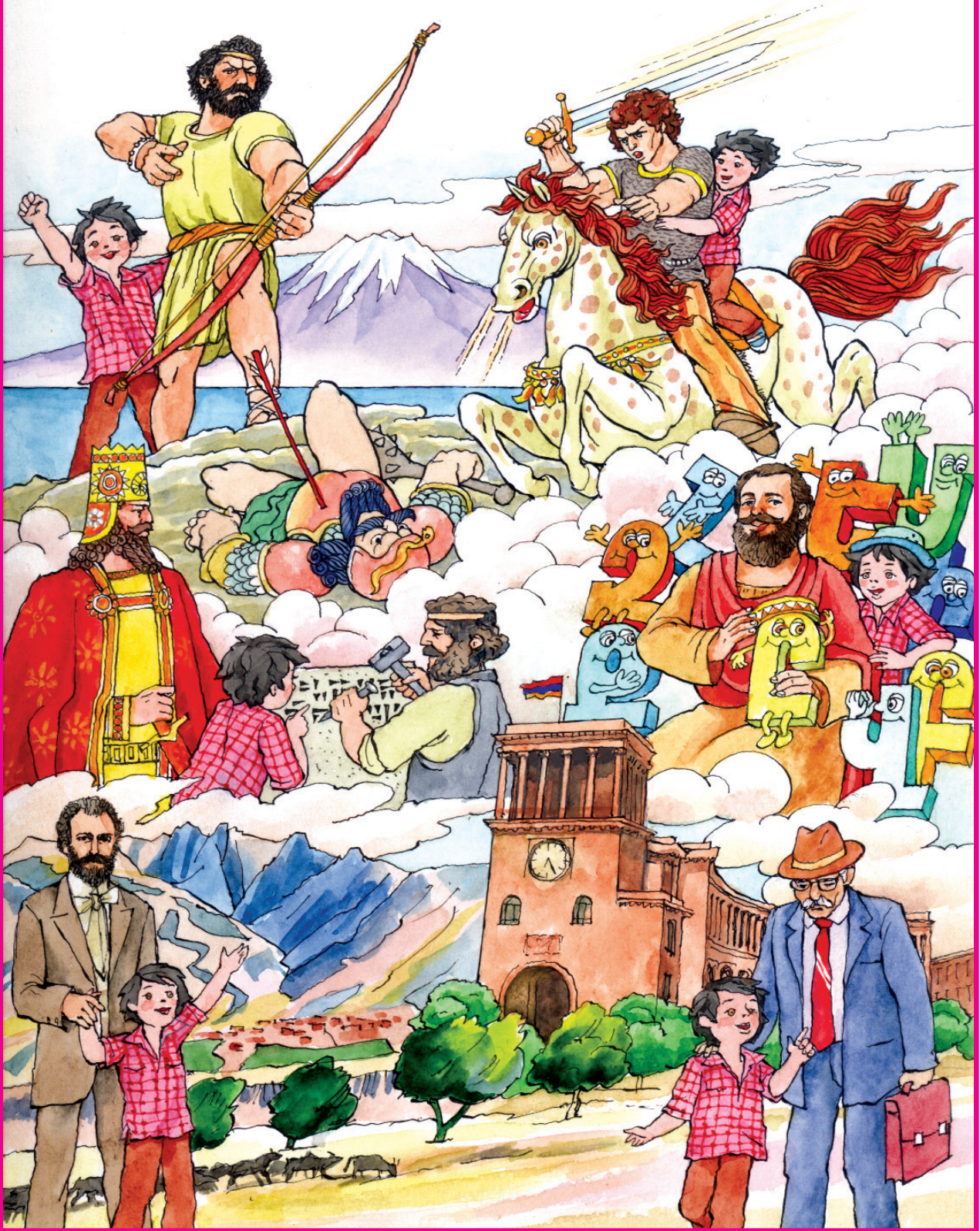
9 Հարցազրո՛ւյց վերցրու արևից: Կարդա՛ ընկերներիդ համար:

ԴԱՍԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

ՈՐՏԵՂ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՎ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Այս դասին դու.

- ԿՃԱՆԱՅԵԱ Հայկ Նահապետին:
- ԿԻՄԱՆԱՍ, թե ինչու է մեր երկիրը կոչվում Հայաստան:

- ԿԿԱԳՄԵԱ հակառակ իմաստով բառերի զույգեր:
- ԿՍՈՎՈՐԵԱ հարցեր տալ տեքստի շուրջ:

ՀԱՅԿ ՆԱՀԱՊԵՏՆ ՈՒ ՓՈՔՐԻԿ ԱՐՄԵՆԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Երբևէ մտածե՞լ ես, թե ինչու ենք մեզ հայ անվանում, մեր երկիրը՝ Հայաստան, և մեր լեզուն՝ հայերեն:

– Պապի՛կ, մեզ ինչո՞ւ ենք հայ ատում,– դպրոցից տուն մտնելով՝ համկարծ հարցրեց Արմենը:

– Քեզ պատմել եմ, չե՞ս հիշում: Մենք մեզ հայ ենք անվանում Հայկ Նահապետի անունով:

– Ո՞վ էր նա:

– Հայկ Նահապետը ազատասեր, իմաստուն առաջնորդ էր: Նա քաջ էր, համարձակ և մեծ ուժի տեր:

– Բա հիմա որտե՞ղ է նա,– հարցրեց Արմենը:

– Երկնքում:

– Ինչպե՞ս,– զարմացավ Արմենը:

– Երբ գյուղ գնանք, ու երկինքը պարզ լինի, ցույց կտամ նրա աստղային տեսքը: Բայց մինչև երկինք գնալը նա մի մեծ գործ է արել երկրի վրա՝ հաղթել է Բելին:

– Բելն ո՞վ էր:

– Բելը մի հսկա և գոռոզ բռնակալ* էր, ուզում էր ստրկացնել* Հայկին և նրա որդիներին: Սակայն Հայկը հեռացավ նրանից, եկավ և Արարատ սարի փեշերի մոտ բնակություն հաստատեց:

– Բելը չհետապնդե՞ց Հայկին:

* Բռնակալ – դաժան իշխան, թագավոր:

* Ստրկացնել – իրեն ենթարկել, հնազանդեցնել:

– Ապրե՛ս, իմ խելոք թռռնիկ: Ծիշտ հարց ես տալիս: Բելը հավաքում է իր մեծաքանակ զորքը և գալիս Հայկի վրա պատերազմի:

Հայկն իր փոքրաթիվ մարդկանցով դուրս է գալիս Բելի անթիվ-անհամար զորքի դեմ:

Նա իր երեքթևանի նետով խոցում է զրահավորված Բելին:

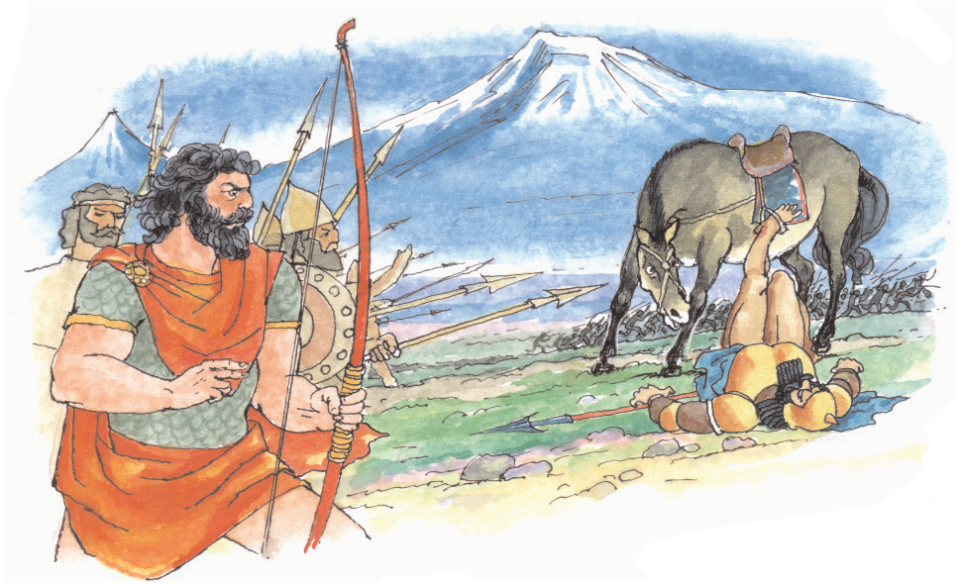
Այնքան հզոր էր հարվածը, որ նետը ծակում-անցնում է զրահավորված Բելին ու խրվում հողի մեջ:

Բելի զորքը սարսափահար փախչում է:

Այդ օրվանից Հայկի անունով մեր երկիրը կոչվում է Հայաստան, իսկ մենք՝ հայ:

– Պապի՛կ, ի՞նչ քաջ է եղել Հայկը: Իսկ ես նույնիսկ մեր կողքի բակի շնիկից եմ վախենում: Բա ես հա՞յ եմ:

– Ոչի՛նչ, թռռնի՛կս: Դու քաջ ու ազնիվ ես Հայկի նման, հայի նման, իսկ երբ մեծանաս, նրա նման անվախ կդառնաս:

Հարցեր

1. Ի՞նչ էր ուզում իմանալ Արմենը:
2. Բնագրից ընտրիր և կարդա՛ հետևյալ հարցերի պատասխանները.

- Ո՞վ էր Հայկը:
- Ո՞վ էր Բելը:
- Ինչո՞ւ Հայկը հեռացավ Բելից:

3. Բելն ինչո՞ւ հարձակվեց Հայկի երկրի վրա:
4. Բնագրից կարդա՛ նկարագարդմանը համապատասխան հատվածը:
5. Ի՞նչ իմացավ Արմենը:

ԱՉԻ
ՆՈՒՋ

առաջնորդ
հաղթել
փախչել

Առաջադրանքներ

- 1 Ինչպիսի՞ն էր Հայկը, ինչպիսի՞ն՝ Բելը:
Տրված բառերը վերագրի՛ր Հայկին ու Բելին.
քաջ, հսկա, բռնակալ, հպարտ, գոռոզ, իմաստուն, ազատասեր:

2 ԲԱՌԱՂՅՈՒՍԱԿ

Աղյուսակից գտի՛ր հակառակ իմաստ ունեցող վեց զույգ բառեր և գրի՛ր:

թ	ու	յ	լ	ք	ա	ջ
ճ	գ	ի	տ	ու	ն	վ
ու	ր	ա	խ	ճ	գ	ա
փ	ա	փ	ու	կ	ե	խ
ա	մ	ու	ր	ո	տ	կ
լ	ու	յ	ս	շ	ճ	ո
ճ	թ	ճ	ճ	տ	ճ	տ

- 3 Բառերից հանվել են ձայնավորները:
- Վերականգնի՛ր բառերը և գրի՛ր. **ռջնրդ, հղթլ, փխչլ:**
  - Այդ բառերով կազմի՛ր բառակապակցություններ:

- 4   Գրի՛ր առարկաների ընդհանուր անվանումը.

- Աժդահակ, Հատիս, Արագած, Արա, Մասիս
- Հրազդան, Արաքս, Քասաղ, Որոտան, Արփա

✦ Թվարկիր առարկաներ, որոնց ընդհանուր անվանումն է.

- Միրգ - ...,
- Բանջարեղեն - ...:

☀ Դու էլ ստեղծի՛ր նման շարքեր:

Գիտե՞ս, որ...

Հայկի որդու անունը եղել է **Արամանյակ**, որի կրճատ ձևից էլ առաջացել է **Արմեն** անունը: Օտարները Հայաստանը կոչում են **Արմենիա**, այսինքն՝ արմենների երկիր:

5 **ՍՈՎՈՐԻՐ ՀԱՐՑԵՐ ՏԱԼ**

Պապիկի և Արմենի գրույցը

• Կարդա՛ պապիկի պատասխանները և մտածի՛ր, թե ինչ հարցեր է տվել Արմենը:

- Գիշերային երկնքում կարելի է տեսնել պայծառ աստղերի խմբեր:
- Դրանք տարբեր պատկերներ են հիշեցնում՝ առյուծ, խեցգետին, կարապ, գայլ, կշեռք և այլն:
- Աստղերի այդպիսի խմբերն անվանում են համաստեղություններ:
- Այդ համաստեղություններից մեկը հույներն անվանել են Օրիոն:
- Հայերն այդ նույն համաստեղությունն անվանել են Հայկ:
- Հայկի համաստեղությունն առավել պայծառ է երևում նոյեմբեր–հունվար ամիսներին:

• Լրացրո՛ւ աղյուսակն ըստ նմուշի:

Արմենի հարցերը	Պապիկի պատասխանները
– Ի՞նչ կարելի է տեսնել գիշերային երկնքում:	– Գիշերային երկնքում կարելի է տեսնել պայծառ աստղերի խմբեր:

6 Ար տ ա գ ը ի՛ր քառատողը: Ի՞նչ նկատեցիր:

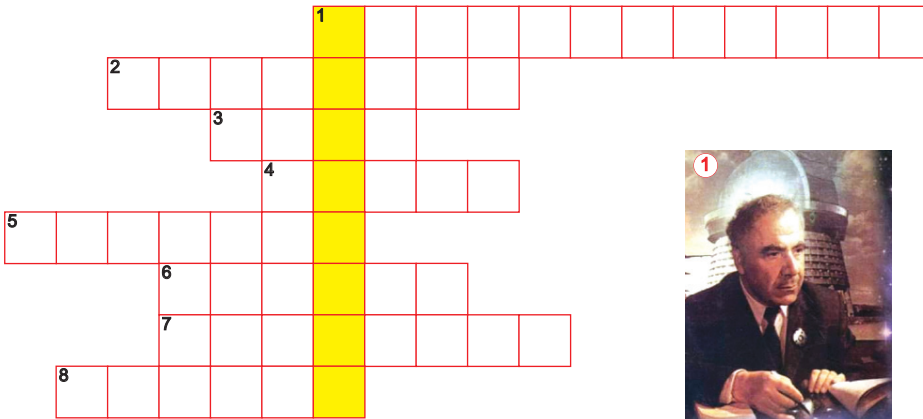
Հայկը հուր է, հրեղեն,
 Հայկը հող է, հողեղեն,
 Հայկը՝ հերոս հաղթական,
 Հայկը՝ հրաշք հայկական:

7 Հետաքրքրվի՛ր և իմացի՛ր, թե որտեղ է գտնվում Հայկի արձանը: Ո՞վ է արձանի հեղինակը:

8

Օգտվելով նկարներից՝ լրացրո՛ւ խաչքառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս քո ամենասիրելի բառերից մեկը:

Զորավար Անդրանիկ

Վիկտոր Համբարձումյան

Մեսրոպ Մաշտոց

Հայկ Նահապետ

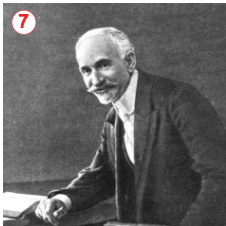
Սասունցի Դավիթ

Կոմիտաս

Վահագն Վիշապաքաղ

Հովհաննես Թումանյան

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Դու իմացար, թե որտեղից ենք մենք գալիս, հասկացար, թե ինչու ենք մեզ հայ անվանում, մեր երկիրը՝ Հայաստան, մեր լեզուն՝ հայերեն:

Այս դասին դու.

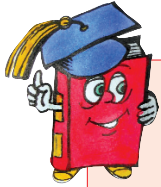
- Խոսքում կտարբերես առարկա ցույց տվող բառերը:
- Կիմանաս, թե ով է Սասունցի Դավիթը:

- Կպատմես Դավթի սխրագործությունների մասին:
- Կհետևես Սասունցի Դավթի և Մսրա Մելիքի մեծամարտին:

===== **ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՎԹԻ ԿՈՒՎԸ ՄՍՐԱ ՄԵԼԻՔԻ ԴԵՄ** =====

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Դու կծանոթանաս մի հերոսի, որը կգարմացնի քեզ: Նա հազարավոր տարիներ առաջ պայքարել է հայրենիքի թշնամիների դեմ, այսօր էլ է պայքարում և վաղը նույնպես պայքարելու է:

Մսրա Մելիքը սարի չափ մի հսկա էր: Նա անթիվ-անհամար զորք ուներ: Մի օր կանչում է իր զորապետերին ու ասում.

– Հավաքե՛ք իմ ամբողջ զորքը. Սասունցի Դավթի վրա կռիվ են գնում:

Ու զորքն առած՝ գալիս է դեպի Հայաստան:

Ջորքն այնքան մեծ է լինում, որ գետերի ջուրը խմելով՝ ցամաքեցնում է:

Լուրը գալիս հասնում է Դավթին: Դավիթը վերցնում է թուր Կեծակին, հեծնում է իր Քուռկիկ Ջալալի հրեղեն ձին: Գնում է Մելիքի դեմ կռվի:

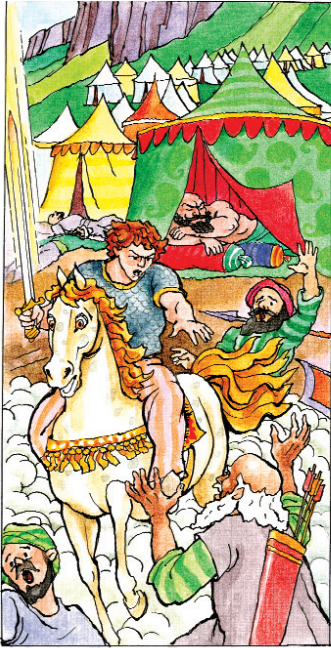
Մսրա Մելիքն ասում է.

– Լա՛վ, կռվենք, բայց առաջինը ե՛ս քեզ խփեմ:

– Համաձայն եմ,– ասում է Դավիթը:

- Ո՞վ էր Մսրա Մելիքը:
- Ի՞նչ ասաց մի օր իր զորապետերին Մսրա Մելիքը:
- Ի՞նչ արեց Դավիթը, երբ լուրը հասավ իրեն:
- Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ Դավիթը համաձայնեց, որ առաջինը Մելիքը խփի:

Դավիթը կանգնում է դաշտի մեջ՝ մի բաց տեղում: Մե-
լիքը երեք անգամ այնպես թափով է խփում Դավթին, որ
երկրաշարժ է լինում, յոթ օր ու գիշեր փոշին երկինք է
բարձրանում: Բայց Դավիթը մնում է կանգնած:

Խփելու հերթը հասնում է Դավթին: Մելիքը վախից
մտնում է խոր հորի մեջ, հսկայական քարերով փա-
կում հորի բերանը: Դավիթը վերցնում է Թուր Կեծակին,
հեծնում է Քուռկիկ Ջալալուն ու խփում:

– Կենդանի՛ եմ, մի անգամ
էլ խփի՛ր, – գոռում է Մելիքը
հորի միջից:

Դավիթը զարմանում է, ա-
սում.

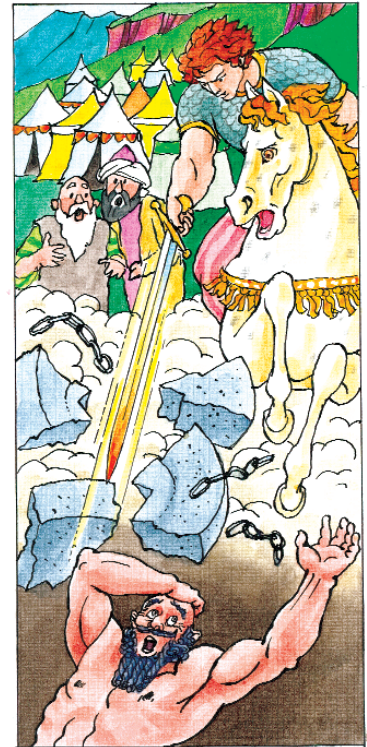
– Մելի՛ք, թափ տուր քեզ:

Մելիքը թափ է տալիս իրեն. մի կեսը մի կողմ է ընկ-
նում, մյուս կեսը՝ մյուս կողմ: Ու շունչը փչում է:

Դավիթը դառնում է Մելիքի զորքին և ասում.

– Գիտեմ, որ Մելիքը ձեզ գոռով է բերել մեզ վրա:
Գնացե՛ք ձեր տները:

Դավթի ահից այլևս ոչ ոք չի հարձակվում մեր երկ-
րի վրա:

Հարցեր

1. Ինչ է տեղի ունենում Մարա Մելիքի հարվածներից հետո:
2. Ինչ արեց Մելիքը, երբ հարվածելու հերթը հասավ Դավթին:
3. Ինչ է տեղի ունենում Դավթի հարվածից հետո:
4. Ինչ է ասում Դավիթը Մելիքի զորքին:
5. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ Դավթին ազատ արձակեց Մելիքի զորքը:

6. Կարդա՛ այն տողը, որտեղ երևում է Դավթի քաջությունը:
7. Կարդա՛ այն տողը, որտեղ երևում է Մելիքի վախկոտությունը:

8. Ընտրի՛ր և կարդա՛ այն տողերը, որոնք համապատասխանում են նկարա-
զարդմանը:

9. Ինչ կլիներ, եթե Հայկ Նահապետն օգնության հասներ Դավթին:

**ԱՉԻ
ՍՈՒՋ**

*բարչրանալ
կենդանի
այլևս
առաջին
հարչակվել*

Առաջադրանքներ

- 1 Արարքները բնութագրում են մարդուն: Տեսնենք, թե Դավթի և Մելիքի արարքներն ինչպես են բնութագրում նրանց:
Քո կարծիքով՝ ձախ սյունակի մտքերին աջ սյունակի բառերից որո՞նք են համապատասխանում:

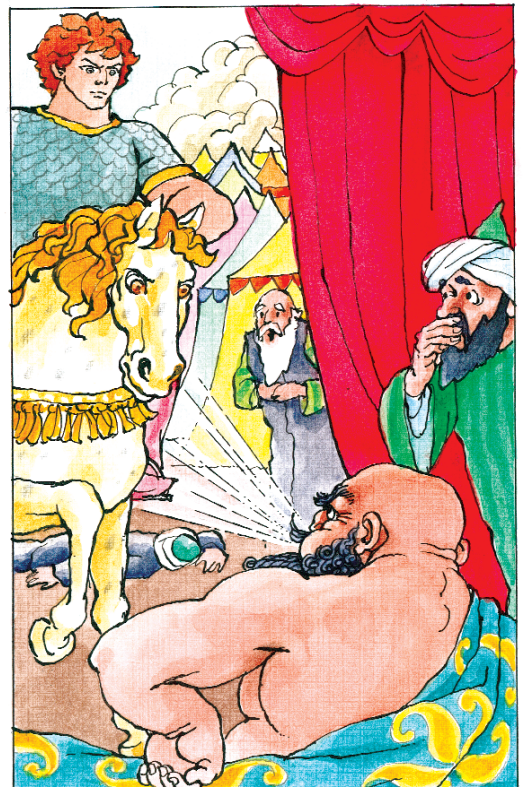
Արարք	Բնութագիր
Դավիթը կանգնում է դաշտի մեջտեղում:	հզորություն, ուժ
Դավիթը հանաձայնում է, որ Մելիքն առաջինը խփի:	քաջություն
Մելիքի հարվածից երկրաշարժ է լինում:	վախկոտություն
Դավիթը ազատ է արձակում Մելիքի զորքը:	համարձակություն, ինքնավստահություն
Մելիքը մտնում է խոր հորի մեջ:	ներողամտություն, գթասրտություն

- 2 Արտագրի՛ր տեքստի վերջին նախադասությունը: Վանկատի՛ր վերջից չորրորդ բառը:

3

Պատմի՛ր՝ ինչ ես տեսնում նկարում:
Ըստ նկարի՝

- ինչպիսի՞ն է Դավիթը,
- ինչպիսի՞ն է Մսրա Մելիքը,
- ի՞նչ հարց կտաս Դավթին:

○ Անվանի՜ր նկարներում պատկերված առարկաները:

✦ Գրի՜ր առարկաների անվանումները:

☀ Դասավորի՜ր այբբենական կարգով:

Հիշի՜ր. քո գրած բառերը առարկա ցույց տվող բառեր են:

Կազմի՜ր **հայ**-ից **սեր** ստանալու շղթան:

հայ → հա□ → □ան → կ□ր → կե□ → սեր

Տեքստից օգտվելով՝ լրացրո՛ւ նախադասություններում բաց թողած առարկա ցույց տվող բառերը:

1. Մտրա Մելիքը անթիվ անհամար _____ ուներ:
2. Դավիթը հեծնում է իր հրեղեն _____:
3. Յոթ օր ու գիշեր փոշին _____ է բարձրանում:
4. Մելիքը վախից մտնում է խոր _____ի մեջ:
5. _____ վերցնում է թուր Կեծակին:
6. _____ը թափ է տալիս իրեն:

7

Կարդա՛ երգը: Երգից առանձնացրո՛ւ և գրի՛ր առարկա ցույց տվող բառերը:

ԱՌԱՐԿԱ ՑՈՒՅՑ ՏՎՈՂ ԲԱՌԵՐԻ ԵՐԳԸ

Ի՞նչ են, ո՞վ են,
Ի՞նչ են, ո՞վ են,
Հող են, ծով են,
Հուր են, օդ են,
Մարդ, կենդանի.
Այն ամենն են՝
Ինչ կա, չկա,
Ինչ կա, չկա,
Կա, չկա...
Ուրիշ խոսքով՝
Ցույց են տալիս
Ես առարկա:

8

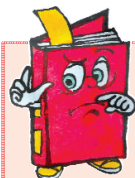
Որտե՞ղ է գտնվում Սասունցի Դավթի արձանը: Ո՞վ է արձանի հեղինակը: Հետաքրքրվի՛ր և իմացի՛ր ձեր բնակավայրի որևէ հուշարձանի մասին:

9

«Աչքի առաջ» խորագրի **առաջին, կենդանի, բարձրանալ, այլևս** բառերով կազմի՛ր մի փոքրիկ, զվարթ պատմություն:

Օրինակ: Առաջին անգամ տեսանք մի կենդանի, որը սարը բարձրանում էր գլխիվայր: Այլևս այդպիսի բան չտեսանք:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱՇ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Դու էլ այսօր մի փոքրիկ Դավիթ ես: Դու պիտի իմանաս, որ խաղաղ ու երջանիկ ապրելու համար պետք է լավ սովորել, քաջասիրտ լինել:

Այս դասին դու.

- Հարցերի օգնությամբ կառանձնացնես անձ և իր ցույց տվող բառերը:
- Կիմանաս, թե ով է կառուցել

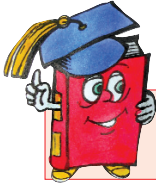
Էրեբունին, և ինչպես է այն դարձել այսօրվա Երևանը:

- Սիրով և պատասխանատվությամբ կվերաբերվես մայրաքաղաք Երևանին:

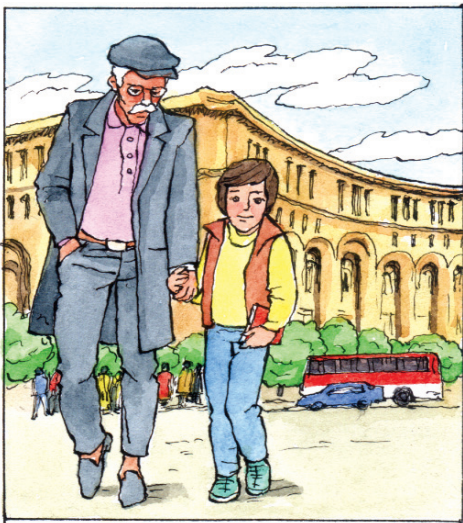
ԵՐԵՎԱՆ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Ջարմանալի է, որ քաղաքներն էլ են ծնվում, անուն ստանում, մեծանում և ապրում:

- Պապի՛կ, ինչո՞ւ է իմ անունն Արգիշտի:
- Ես եմ դրել քո անունը:
- Իսկ քո անունն ո՞վ է դրել:
- Իմ անունն էլ իմ պապն է դրել՝ Արամը:
- Իսկ ինչո՞ւ է մեր քաղաքի անունը Երևան:
- Այդ անունը դու ես դրել, մոռացե՞լ ես:
- Ե՛ս:
- Դու՛: Դու Արգիշտի հզոր թագավորն ես:

Շա՛տ ու շա՛տ տարիներ առաջ դու կառուցեցիր այս քաղաքը և անունն էրեբունի դրեցիր:

- Բա ասում ես՝ Երևան եմ դրել:
- Էրեբունին, հազարավոր տարիներ բերնբերան անցնելով, դարձել է Երևան:
- Իսկ ի՞նչ գիտենք, որ Արգիշտին է կառուցել Երևանը:
- Այս մասին նա քարի վրա գրել է շատ տարիներ առաջ: Այդ քարը մինչև հիմա պահպանվել է:

- Ի՞նչ իմացավ թոռնիկը Երևանի մասին:
- Ինչպե՞ս է Էրեբունին դարձել Երևան:
- Քո կարծիքով՝ դպրոցներ կալի՞ն Էրեբունիում:

– Իսկ դպրոցներ կայի՞ն Երեբունիում:

Պապիկը ժպտալով ասաց.

– Երեբունիում այսօրվա դպրոցների նման դպրոցներ չեն եղել: Բայց մենք շատ վաղուց գրել-կարդալ գիտեինք, ճիշտ է՝ մի քիչ այլ կերպ էինք գրում: Օրինակ, այսօրվա մեր Ա վանկը գրում էինք այսպես՝ Վ:

– Բա ինչի՞ վրա էին գրում:

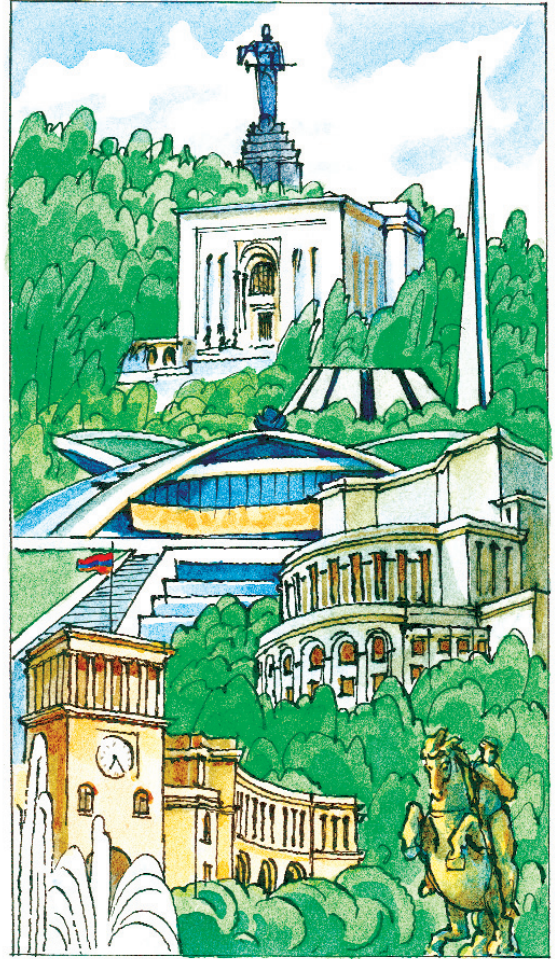
– Քարերի, կավե սալիկների:

– Իսկ Երեբունիում պաղպաղակ կա՞ր:

– Եղած կլինի: Մեր թագավորներն ու թագուհիները սառույցով, կարագով ու մրգերով պատրաստված մրգանույշ էին ուտում:

– Ինքնաթիռներ, ավտոմեքենաներ չկային, հեռուստացույց չկար, հեռախոս չկար, համակարգչային խաղեր չկային, կինո չկար, երգող շատրվաններ ու ցայտաղբյուրներ չկային:

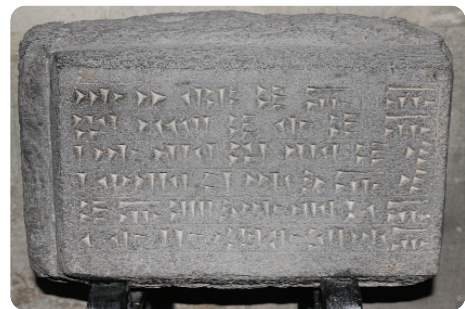
Երևի տխուր քաղաք է եղել Երեբունին:

• Ի՞նչ պատմեց պապիկը դպրոցների մասին:

• Որտեղի՞ց գիտե՞ք, որ Արգիշտին է կառուցել Երևանը:

• Ի՞նչ ես կարծում, տխու՞ր քաղաք է եղել Երեբունին:

Երևանի հիմնադրման մասին սեպագիր արձանագրությունը:

– Չէ՛, ի՛նչ ես ասում: Կառքեր կային, մարտակառքեր և արագավազ ձիեր կային, շատ հետաքրքիր խաղեր կային, հեքիաթներ ու հեքիաթասացներ կային, երգ ու պար կար, լուրեր տանող-բերող սուրհանդակներ կային...

– Շա՛տ կուզեմայի տեսնել էրերունի քաղաքը:

– Երևանում կա «Էրեբունի» թանգարան: Մի օր կգնանք, և դու կտեսնես, թե հայերն ինչպես են ապրել հազարավոր տարիներ առաջ:

– Պապի՛կ, գիտե՞ս, ես շատ եմ սիրում Երևանը:

– Ե՛ս էլ, չէ՞ որ Երևանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է, աշխարհի ամենամեծ քաղաքը, որտեղ բոլորը խոսում են հայերեն, ծիծաղում են հայերեն, սիրում ու ապրում են հայերեն:

Հարցեր

1. Ինչե՛ր կային Էրեբունի քաղաքում:
2. Ի՛նչ խոստացավ պապն Արգիշտի թոռնիկին:
3. Ինչու՞ էին Արգիշտին և պապը սիրում Երևանը:
4. Պատկերացրո՛ւ, որ Արգիշտի արքան հայտնվել է այսօրվա Երևանում: Զրուցի՛ր նրա հետ:

**ԱՉՔԻ
ԱՈԱՋ**

*կարագ
թագավոր
երևան
բարձել
կառվ
ավերածիվենա*

Առաջադրանքներ

- 1 Ուշադի՛ր դիտիր տեքստի նկարագրադրումները և գտի՛ր Երևանի սիրելի վայրերը:

**Երևանի
«ուրախ ավտոբուսը»**

2 Ժամանակի ընթացքում ի՞նչն է փոխվել մեր քաղաքում: Միացրո՛ւ սլաքներով:

Երեբունիում կային	Երևանում կան
Կառքեր	Գրքեր
Մարտակառքեր	Ջեռուստացույց, հեռախոս
Քարե, կավե սալիկներ	Ավտոմեքենաներ
Սուրհանդակներ	Տանկեր
Արքաներ	Նախագահ, վարչապետ

3 Տեքստից օգտվելով՝ լրացրո՛ւ նախադասություններում բաց թողած բառերը:

- ....., հազարավոր տարիներ բերնեբերան անցնելով, դարձել է .....
- Երևանը .... մայրաքաղաքն է:
- Երևանում բոլորը խոսում են ....., ծիծաղում են ....., սիրում ու ապրում են .....

4

- Արտագրի՛ր բանաստեղծությունը:
- Լրացրո՛ւ աղյուսակը:

ԵՐԵՐՈՒՆԻ

– Էմի՛ն, գնա՞նք Երեբունի:
 – Գնա՛նք, Արա՛,
 Բայց չգիտեմ տեղը նրա:
 – Ա՛յ քեզ Էմի՛ն, դու չգիտե՞ս,
 Որ հնամյա Երեբունիին
 Երևանի անունն է հին:

	ջ						
	մ	ի	ն				
ա	փ	ս					
հ	ա	ս	ց				
	ր	և	ա	ն			
	ր		բ	ու	ն	ի	
	ջ	մ	ի	ա	ծ	ի	ն

5 **ՍՈՎՈՐԻՐ ՀԱՐՑԵՐ ՏԱԼ**

- Կարդա՛ր պապիկի պատասխանները: Մտածիր, թե ինչ հարցեր է տվել Արգիշտին:
- Լրացրո՛ւ աղյուսակը: Քեզ օգնության կգան ընդգծված բառերը:

Արգիշտիի հարցերը	Պապիկի պատասխանները
	Երևանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է:
	Էրեբունին կառուցել է հզոր թագավոր Արգիշտին:
	Երևանի քարե անձնագիրը պահվում է Էրեբունի թանգարանում:
	Երևանի շենքերը կառուցված են վարդագույն տուֆից:

Գիտե՞ս, որ...

Երևանն ունի դրոշ, զինանշան, օրհներգ:

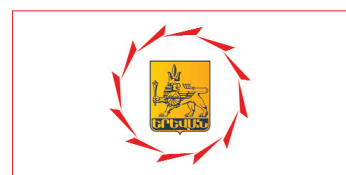

Երևանի զինանշանը

Երևանի օրհներգը

*Խոսքը՝ Պ. Սևակի
Երաժշտությունը՝ Է. Հովհաննիսյանի*

Երևան դարձած իմ Էրեբունի,
Դու մեր նոր Դվին, մեր նոր Անի,
Մեր փոքրիկ հողի դու մեծ երազանք,
Մեր դարե կարոտ, մեր քարե նազանք:

Երևանի դրոշը

vachagan.am

6

Կարդա՛ տրված բառերը:

թագավորներ

տղա

խոհարար

պաղպաղակներ

ձի

հեռուստացույց

Անձ ցույց տվող **խոհարար, տղա, թագավորներ** բառերը պատասխանում են **ո՞վ, ովքե՞ր** հարցերին:

Իր ցույց տվող **հեռուստացույց, ձի, պաղպաղակներ** բառերը պատասխանում են **ի՞նչ, ինչե՞ր** հարցերին:

Հիշի՛ր:

Առարկա ցույց տվող բառերը պատասխանում են **ո՞վ, ովքե՞ր, ի՞նչ, ինչե՞ր** հարցերին:

7

Բառերը խմբավորի՛ր ըստ պահանջվող հարցերի:

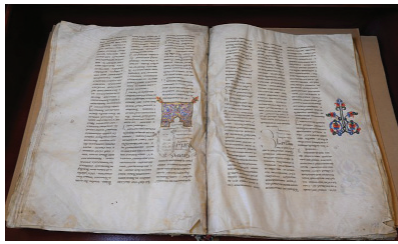
Երկրներ, տղա, ձկնորսներ, առյուծ, աղջիկ, շուն, գիրք, մրգեր, կատուներ, վարորդներ, գյուղացի, երգիչ, քույրեր, մայրեր, տատիկներ, եղբայր, աղվես, բաժակ:

ո՞վ	ովքե՞ր	ի՞նչ	ինչե՞ր
տղա	ձկնորսներ	առյուծ	երկրներ

Գիտե՞ս,
որ...

Գիտե՞ս, որ...

Մի անգամ թշնամին հարձակվում է մեր երկրի վրա: Ավերում է մեր քաղաքներն ու գյուղերը, վանքերն ու գրադարանները: Երկու հայ կին այրվող վանքի գրադարանից փրկում են մի հսկայական գիրք ու

բերում հասցնում Էջմիածին: Այժմ այդ գիրքը պահվում է Երևանի Մատենադարանում*: Այդ գիրքը գրելու համար օգտագործել են 600 հորթի կաշի:

8

«Աչքի առաջ» խորագրի բառերով հորինի՛ր մի փոքրիկ, զվարթ պատմություն:

Օրինակ: Մի թագավոր կարագ շատ էր սիրում: Նա ծառային կառքով ուղարկում էր Երևան. այդ ժամանակ **ավտոմեքենա** չկար: Ծառան կարագը բարձում էր կառքը և շտապ վերադառնում թագավորի մոտ:

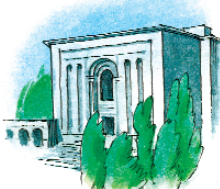
ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

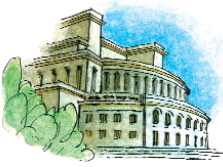
Ես իմացա

Ես հասկացա

Ես զգացի

Ես որոշեցի

Դու հասկացար, թե ժամանակի ընթացքում ինչքան բան է փոխվել, մինչև հին Էրեբունին դարձել է նոր Երևան: Այսօր դու էլ պետք է քո հոգատարությամբ, ուշադրությամբ այնպես անես, որ շարունակվի Երևանի գեղեցիկ կյանքը:

* Մատենադարան – հին ձեռագիր և տպագիր գրքերի պահոց:

Այս դասին դու.
• Կիմանաս, որ առարկաները լի-
նում են եզակի և հոգնակի:

• Կարտահայտես քո վերաբեր-
մունքը գրքի նկատմամբ:
• Կտեսնես, որ երբ գիրքը բացես,
նա քեզ կասի՝ բարև:

ԳԻՐՔԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Ինձ նկարել, փորել են քարերի վրա,
Հետո խազել են կավերի վրա,
Գրել են տերևի ու կաշվի վրա,
Փայտից ստացած ձերմակ թղթերին,
Հիմա տեսնում ես կապույտ էկրանին:

ԳԻՐՔԸ ՀԱՄՈՋՈՒՄ Է ԱՐԱՅԻՆ

Երբ Արան դասագիրքը վերցրեց ձեռքը և բացեց,
հանկարծ մեկն ասաց.

– Բարև:

Շուրջբոլորը ոչ ոք չկար: Արան մի քիչ զարմա-
ցավ, մի քիչ շփոթվեց, նույնիսկ մի քիչ վախեցավ,
բայց ասաց.

– Բարև: Ո՞վ է:

– Մի՛ զարմացիր, ե՛ս եմ, քո ձեռքի գիրքը:

– Ի՞նչ է, դու խոսե՞լ գիտես:

– Ես խոսում եմ, երբ դու ինձ կարդում ես: Կար-
դա՛ ինձ, խնդրում եմ, ես շատ եմ սիրում զրուցել:

– Ես այնքան էլ չեմ սիրում զրուցել, այն էլ՝ գրքի
հետ, – պատասխանեց Արան:

– Շատ զարմանալի բաներ եմ պատմելու, – շարունակում էր համոզել գիրքը:

– Ինձ զարմացնելն այնքան էլ հեշտ չէ, – չէր հանձնվում Արան:

– Բայց դու արդեն զարմացար, որ ես խոսեցի, – ասաց գիրքը:

– Լավ, ի՞նչ ես պատմելու, – մեղմացավ Արան, – ասա՛:

– Պատմելու եմ, թե ես ի՞նչ երկար ճանապարհ եմ անցել, մինչև այս տեսքն
եմ ստացել ու հասել քեզ, – խորհրդավոր ձայնով ասաց գիրքը:

– Բայց քեզ ինչո՞ւ է թվում, թե դա ինձ հետաքրքրում է, – չէր համոզվում Արան:

– Չգիտեմ: Մի բան ասեմ, եթե հետաքրքրեց, կշարունակեմ: Մարդիկ շատ հին ժամանակներում գրում էին պալերի վրա,– ասաց գիրքն ու, սպասողական դիրք բռնելով, լռեց:

– Պալն ի՞նչ է,– զարմացավ Արան:

– Հետաքրքրե՞ց,– ժպտաց գիրքը:

– Այո՛,– խոստովանեց Արան:

– Ուրեմն՝ պատմեմ: Պալերը հսկայական քարեր են, ժայռի կտորներ: Մարդիկ հարթ պալերի վրա գրում ու նկարում էին այ այսպես.

Այդպիսի պալեր այսօր էլ կարող ենք տեսնել Հայաստանի լեռների լանջերին:

Հարցեր

1. Ո՞ւմ հետ էր զրուցում Արան:
2. Ինչո՞ւ զարմացավ Արան:
3. Ե՞րբ է խոսում գիրքը:
4. Ինչո՞ւ էր գիրքը չարաձծիորեն ժպտում:
5. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ էր գիրքն ուզում, որ Արան իր հետ զրուցի:

**ԱՉՔԻ
ՍՈՒՋ**

*Ճանապարհ
խորհրդավոր
շարժերով*

Առաջադրանքներ

1 Տեքստից օգտվելով՝ լրացրո՛ւ նախադասություններում բաց թողած բառերը:

- Արան մի քիչ _____, մի քիչ _____, նույնիսկ մի քիչ _____:
- Մարդիկ շատ հին ժամանակներում գրում էին _____ վրա:
- Պալերը հսկայական _____ են, ժայռի _____:

2 Շարունակիր՝ ըստ օրինակների:

լանջ – **լանջեր**

քար –

պալ –

բառ –

սար –

ձանապարհ – **ձանապարհներ**

կտոր –

ժամանակ –

կաշի –

տերև –

Դու նկատեցիր, որ.

- Առարկան կարող է լինել մեկ հատ՝ **եզակի թվով**:
- Առարկան կարող է լինել մեկից ավելի՝ **հոգնակի թվով**:
- Միավանկ բառերի հոգնակին ստացվում է բառին **-եր** մասնիկ ավելացնելով:
- Բազմավանկ բառերի հոգնակին ստացվում է բառին **-ներ** մասնիկ ավելացնելով:

3 Երգից դ՛րս գրիր եզակի և հոգնակի թվով առարկա ցույց տվող բառեր:

ԵԶԱԿԻ ԵՎ ՀՈԳՆԱԿԻ ԵՐԳԸ

Մեկը՝ եզակի,
 Շատը՝ հոգնակի,
 Մի սիրտ՝ եզակի,
 Սրտեր՝ հոգնակի,
 Ծաղիկ՝ եզակի,
 Ծաղիկներ՝ հոգնակի,
 Շուշաններ, մեխակներ,
 Զանգակներ՝ հոգնակի:
 Միավանկը՝ **-եր**,
 Բազմավանկը՝ **-ներ**,
 Անշուշտ կան նաև
 Բացառություններ:

4

Ըստ օրինակի՝ գրիր, թե ինչ էս տեսնում նկարներում:

շուն

շներ

_____

_____

_____

_____

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես իմացա _____

Ես կարողացա _____

Ինձ զարմացրեց _____

Այս դասին դու.

- Կիմանաս եզակի և հոգնակի թըվով առարկաներին տրվող հարցերը:
- Կբացահայտես, թե ինչպես է

գիրքը փոփոխվել ժամանակի ընթացքում:

- Կշարունակես ծանոթանալ գրքի անցած ձանապարհին:

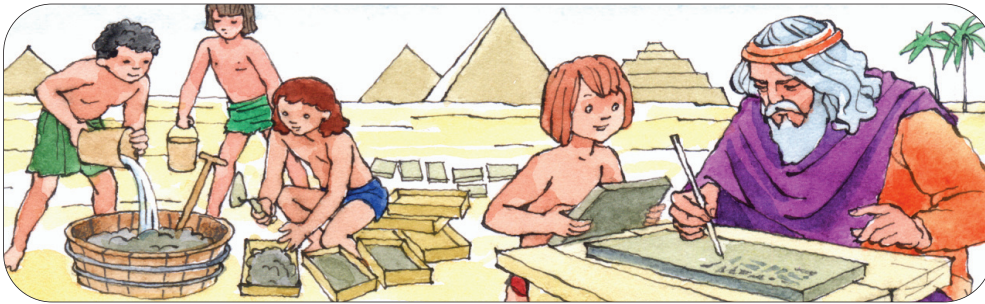
ԳԻՐՔԸ

ՀԱՅՈՑ ԱՅՐՈՒԲԵՆԸ

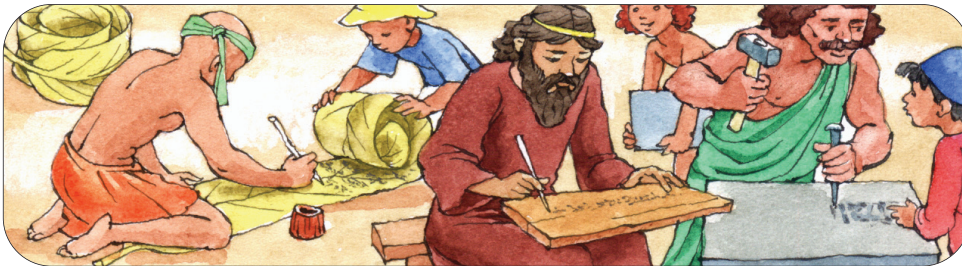
Գիրքը հարմար տեղավորվեց Արայի ձեռքերի մեջ և մի շնչով շարունակեց.

– Հետո մարդիկ սկսեցին կավից* սալիկներ պատրաստել և սուր փայտիկներով գրել թաց սալիկների վրա: Կավե սալիկները չորացնում էին, և «գիրքը» պատրաստ էր:

– Երևի դժվար է եղել այդպիսի «գրքերով» դպրոց գնալը,– սրամտեց Արան:

– Այո,– ծիծաղը զսպելով՝ շարունակեց գիրքը:– Սակայն մարդիկ սովորեցին գրել նաև տերևների, ծառերի կեղևների, պապիրուսների* վրա: Սկսեցին գրել նաև փոքրիկ տախտակների վրա:

Գիրքը զգաց, որ Արան ուշադիր լսում է իրեն, ու շարունակեց.

– Մարդիկ սկսեցին գրել նաև կենդանիների կաշվի վրա: Ոչխարների, այծերի, հորթերի կաշին լավ մաքրում էին, հարթեցնում, հավասար մասերի բաժանում և փետուրե գրիչներով գրում: Այդպիսի կաշիներն անվանում էին **մագաղաթ**: Հետո կարում էին այդ էջերը, կազմում, և ձեռագիր գիրքը պատրաստ էր:

– Մենք է՞լ ենք այդպիսի գրքեր գրել,– զարմանքով հարցրեց Արան:

* Կավ – հողի նման նյութ, որը թրջելիս դառնում է խմորի նման: Նրանից պատրաստում են ամաններ, կարասներ և այլն:

* Պապիրուս – պապիրուս բույսից պատրաստված թղթանման նյութ:

- Իհարկէ: Առաջին անգամ հայերեն այդպիսի գիրք գրել է Մեսրոպ Մաշտոցը: Գիտե՞ս, թե ով է նա:
- Հայոց տառերն ստեղծողը,– հպարտութեամբ ասաց Արան:

- Այո՛: Մեսրոպ Մաշտոցը մեծ ուսուցիչ էր, մեծ հանճար: Նա մեր առաջին ուսուցիչն էր: Նրա ստեղծած այբուբենը մինչև այսօր ծառայում է մեզ: Այդ տառերը դու հիմա տեսնում ես իմ էջերում:
- Ես մի քառատող գիտեմ հայոց այբուբենի մասին,– ուրախ ասաց Արան.

Հավերժության մեր ճանփան
 Այբուբենն է մեսրոպյան,
 Ուժ է տալիս մեր բազկին,
 Միասնություն՝ մեր ազգին:

- Կեցցե՛ս,– հիմա էլ գիրքը զարմացավ:
 Նույնիսկ մի քիչ հուզվեց:

Հարցեր

1. Թվարկիր՝ ինչերի՞ վրա էին գրում մարդիկ:
2. Ինչպե՞ս էին մարդիկ գրում կավե սալիկների վրա, կարդա՛:
3. Ինչպե՞ս էր պատրաստվում ձեռագիր գիրքը:
4. Ինչո՞ւ հպարտացավ Արան:
5. Ինչպե՞ս է քառատողում բնութագրվում հայոց այբուբենը:
6. Ո՞վ էր Մեսրոպ Մաշտոցը:

vachagan.am

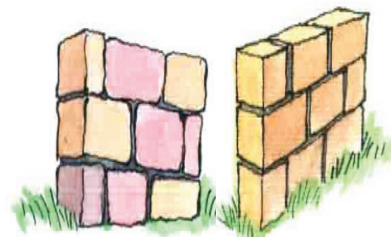
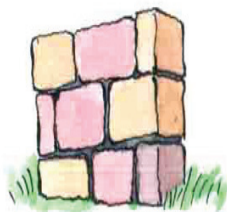
🎯 Դիտիր «Հայոց այբուբեն» («Տառահանդես») երգի տեսահոլովակը:
 Քո սովորած ո՞ր դասը հիշեցրեց քեզ այս նկարը:

Ա Առաջադրանքներ

1 Օգտվելով տեքստից՝ շարունակիր նախադասությունները:

- Մարդիկ սովորեցին գրել _____:
- Մագաղաթը _____:

ԿԱՐԴԱ ԵՎ ՍՈՎՈՐԻՐ

երգիչ – **ո՛վ**   երգիչներ – **ովքե՞ր**

պատ – **ի՞նչ**

պատեր – **ինչե՞ր**

Դու նկատեցիր, որ **եզակի թվով** առարկաները պատասխանում են **ո՛վ**, **ի՞նչ** հարցերին, **հոգնակի թվով** առարկաները պատասխանում են **ովքե՞ր**, **ինչե՞ր** հարցերին:

2 Նկարիչ, սագ, ընթերցող, կարապ, ուսուցիչ, մատիտ, սար, վարորդ, հող, աշակերտ բառերը դարձրո՛ւ հոգնակի և գրի՛ր պահանջվող հարցերը:

Օրինակ՝ սագ (**ի՞նչ**) – սագեր (**ինչե՞ր**),
 ընթերցող (**ո՛վ**) – ընթերցողներ (**ովքե՞ր**):

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես սովորեցի _____

Ես իմացա _____

Ինձ զարմացրեց _____

Այս դասին դու.

• Կրացահայտես, որ այսօրվա գրքերը կարող են նաև թղթից չլինել:

• Կհասկանաս, որ գիրքը քո լավ բարեկամն է և խորհրդատուն:

• Կհմանաս, թե ինչպես երջանկացնել գրքին:

ԳԻՐՔԸ

ԱՅՍՕՐՎԱԿ ԳԻՐՔԸ

Գիրքը տեսավ, որ ինքն արդեն հարազատ է դարձել Արային, ուրախացավ ու շարունակեց.

– Հետագայում մարդիկ սովորեցին փայտից թուղթ ստանալ: Փետուրե գրիչներով գրում էին այդ թղթերի վրա, թղթերը կարում իրար, կազմում, և գիրքը պատրաստ էր: Սակայն մի գիրքը ձեռքով գրելու համար շատ ժամանակ էր պետք: Մարդիկ մտածեցին ու ստեղծեցին հատուկ մեքենաներ, որոնց օգնությամբ գրքերը սկսեցին տպագրվել թղթերի վրա՝ տպարաններում: Դրանք այն գրքերն են, որ դուք հիմա կարդում եք: Դրանցից մեկն էլ ես եմ:

Արան, որը համբերատար լսում էր, ասաց.

– Բայց ես ուրիշ տեսակի գրքեր էլ գիտեմ: Դրանք թղթից չեն:

– Այո՛,– հոգոց հանեց գիրքը:– Այսօր արդեն ստեղծվում են էլեկտրոնային կրիչներով գրքեր, որոնք հնարավոր է կարդալ համակարգչով, հեռախոսով, պլանշետով, էլեկտրոնային գրքով:

– Ես այդ գրքերն էլ եմ սիրում,– ժպտալով ասաց Արան:

Գիրքը կարծես տխրեց, լուռ էր:

– Սակայն քեզ ամենաշատն եմ սիրում,– գոչեց Արան ու գիրքը սեղմեց կրծքին:

Հարցեր

1. Ինչպե՞ս էին պատրաստում ձեռագիր գիրքը:
2. Մարդիկ ինչո՞ւ ստեղծեցին տպագրական սարքեր:
3. Արան ուրիշ տեսակի ի՞նչ գրքեր գիտեր:
4. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ գիրքը տխրեց:

Առաջադրանքներ

- 1 Կարդա՛ և լրացրո՛ւ աղյուսակը:

Ինչպիսի՞ գրքեր ես սիրում կարդալ	Ո՞րն է քո ամենասիրելի գիրքը	Ի՞նչ ես անում, որ գիրքն ուրախ լինի

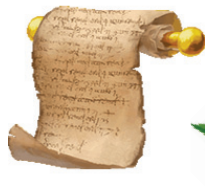
- 2   Նկարների անունները գրի՛ր այնպիսի հաջորդականությամբ, որ ստացվի գրքի անցած ձանապարհը ըստ տեքստի:

սալիկ

թուղթ

մագաղաթ

տերև

համակարգիչ

տախտակ

Սրանք բոլորը նույնպես առարկա ցույց տվող բառեր են: Հիշի՛ր, թե որ հարցերին էին պատասխանում առարկա ցույց տվող բառերը:

- 3 Գրի՛ր, թե ինչով և ինչի վրա են գրել մարդիկ: Կազմի՛ր նախադասություններ:

Ինչո՞վ

հատիչ, մուրձ, փայտե ձողիկներ, փետուր, գրիչ, մատիտ, ստեղնաշար

Ինչի՞ վրա

կավե սալիկներ, պալեր, մագաղաթ, համակարգիչ, թուղթ

Օրինակ՝ **Հատիչով, մուրձով գրել են պալերի վրա:**

4 Ինչպես տեսար, գիրքը բավականին երկար և դժվար ճանապարհ է անցել մինչև քեզ հասնելը:

- Պատմիր, թե ինչ ես անում, որ այդ գրքերը երկար ապրեն:
- Ավարտիր նախադասությունը.

Գիրքը երջանիկ է, երբ...

5 • Արտագրիր քառատողը: Դո՛ւրս գրիր առարկա ցույց տվող բառերը և գրիր դրանց տրվող հարցերը:

- Ի՞նչ հարց կտաս գրքին:

Երկու թև ունեն ու անթիվ երես,
Շատ բան կպատմեն, եթե ինձ սիրես:
Սիրի՛ր ինձ, մանկի՛կ, թերթի՛ր ինձ վստահ,
Քո լավ ընկերը, այդ ե՛ս եմ՝ գիրքը:

Վռամ Հովսեփյան

6 Կարդա՛ շուտա-սելուկը, դիտի՛ր տեսահոլովակը և արտասանի՛ր:

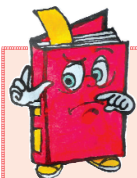
vachagan.am

Գիրք է Քաջիկը գնել,
Գիրկն է դրել ու քնել:

7 Ենթադրենք՝ հանդիպել ես մեկին, որը չգիտի, թե ինչ է գիրքը:
Այնպե՛ս բացատրիր, որ հասկանա:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Թեև գիրքն իր ճանապարհին փոխում է տեսքը, բայց մնում է գիտելիքների աղբյուր և մեր սիրելի ու բանիմաց խորհրդատուն:

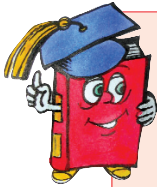
- Այս դասին դու.
- Կկարդաս քո հասակակիցների մտքերը հայրենիքի մասին:
  - Կձանաչես քո հայրենիքը նկարներով:

- Կպատմես, թե ինչ է հայրենիքը քեզ համար:
- Կհայտնվես Անահիտի երազում:

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒ

Սուրեն Սուրադյան

Այ քեզ բան, ուր նայում եմ՝ հայրենիք է:

Աջ եմ նայում ... է,
 Ձախ եմ նայում ... է,
 Մոտ եմ նայում ... է,
 Հեռուներում ... է:

Հրաչյա Մաթևոսյան

Կարդա՛ քառատողը:
Գուշակի՛ր միակ կրկնվող բառը:

Առաջադրանքներ

- Այստեղ մեր հայրենիքը պատկերող նկարներ են:

  - Ընտրի՛ր քեզ հարազատ մի քանի նկար և ստեղծի՛ր հայրենիքի քո անկյունը:
  - Ավելացրո՛ւ ևս մի քանի նկար և ստեղծի՛ր «Հայրենիքը նկարներում» քո գիրքը:

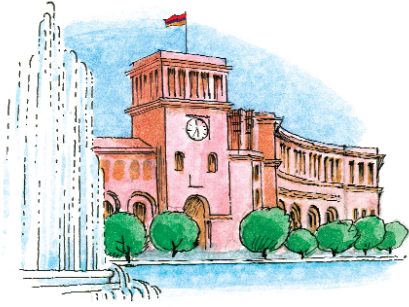
ընտանիք

ընկերներ

դպրոց

Վայրաքաղաք Երևան

աստղադիտարան

Մատենադարան

Հայկ Նահապետ

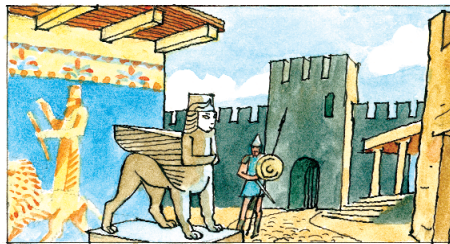
Սասունցի Դավիթ

Մեսրոպ Մաշտոց

Էջմիածին

Էրեբունի

Գառնի

Արարատ

Արագած

Սևանա լիճ

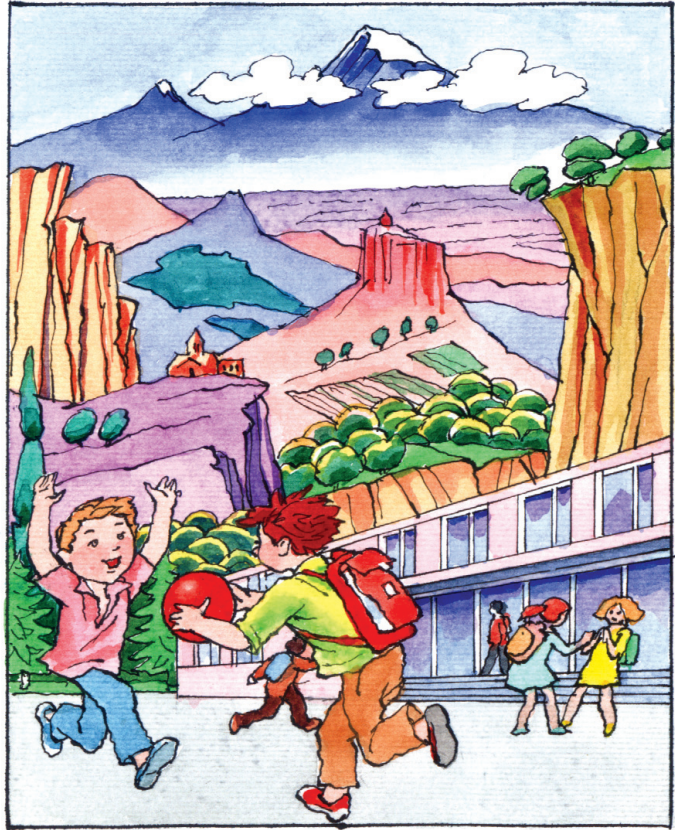
ԻՄ ՀԱՅՐԵՆՆԻՔԸ

Իմ հայրենիքն իմ մայրիկն է,
Իմ տունն է ու իմ հայրիկն է,
Իմ փողոցն է, իմ դպրոցն է,
Իմ բակն է, իմ ծաղկանոցն է:

Իմ հայրենիքն իմ տատիկն է,
Հեքիաթասաց իմ պապիկն է,
Իմ արջուկն է, իմ ջութակն է:
Իմ փայտե ձին, իմ թութակն է:

Իմ հայրենիքն իմ սահնակն է,
Իմ խաղընկեր ժիր Սահակն է,
Երկինք հասնող բարդի ծառն է,
Միշտ ձյունապատ Մասիս սարն է:

Իմ հայրենիքն իմ Սևանն է,
Զվարթնոցն* ու Երևանն է,
Հեքիաթներն են Թումանյանի,
Հրաշքները՝ Հայաստանի:

Հարցեր

1. Ըստ բանաստեղծության՝ ինչ է հայրենիքը:
2. Հայրենիքի մասին բանաստեղծական մտքերից ո՞րը.
  - գիտեիր,
  - քեզ զարմացրեց,
  - շատ սիրեցիր:
3. Քո կարծիքով՝ ուրիշ ի՞նչը կարող է հայրենիք լինել:

ԱՉՔԻ
ՍՈՒՋ

*արզուկ
Սևան
խաղընկեր*

2

Բանաստեղծությունից դ՞ուրս գրիր անձ և իր ցույց տվող բառեր: Նշի՛ր, թե որ հարցին են պատասխանում այդ բառերը:

* **Զվարթնոց** – հուշարձան Հայաստանում:

3

Կարդա՛, թե ինչ է գրում քո հասակակից Աստղիկը հայրենիքի մասին: Դո՛ւ էլ գրի՛ր, թե ինչ է հայրենիքը քեզ համար:

Քարե, ես Նաբոզիկն եմ: Նաբրում եմ գյուղում: Ինչ համար հայրենիքը իմ սիրելի ընտանիքն է, իմ ընկերներն են, իմ գյուղն է: Նաև ասեմ, որ շատ եմ սիրում Մեր կենդանիներին՝ շանը, կապիկն, գառնուկներին: Մեանես՝ դրանք Մյունու՛՛մ են հայրենիքի Մեզ: Ես շատ կուպեի, որ աչքս քեզ լինեի:

4

Պատկերացրո՛ւ, թե քեզ հյուր է եկել օտարերկրացի քո հասակակիցը:

- Ի՞նչ ցույց կտայիր նրան քո բնակավայրում:
- Ի՞նչ հարցեր կտայիր նրան: Համեմատի՛ր ընկերոջդ տված հարցերի հետ:

5

Ըստ բանաստեղծության՝ ինչպիսի՞ն էր պապիկը, ինչպիսի՞ն էր Մասիս սարը:

Գրի՛ր ստացված բառակապակցությունները:

_____ պապիկ

_____ Մասիս սար

Քո գրած բառակապակցությունները գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

6

Ընտանիքիդ անդամներին հարցրո՛ւ, թե ինչ է հայրենիքը նրանց համար: Նշումներ արա և համեմատի՛ր ընկերոջդ նշումների հետ:

Հայրենիքը իմ տունն է: Եթե մենք գնանք ուրիշ երկիր, միշտ կկարոտենք: Էլ ի՞նչ ասեմ... Հայրենիքը մեզ համար հեքիաթային և կախարդական աշխարհ է:

Հայրենիքը ուժ է, սեր է: Հայրենիքը մեր բակն է: Հայրիկս սիրով է պաշտպանել իմ հայրենիքը: Ես շատ եմ սիրում հայրենիքս:

Հայրենիքը իմ պատիվն է:

Հայրենիքը շատ իմաստուն է:

Ի՞նչ է հայրենիքը քո հասակակիցների աչքերով

Հայրենիքը իմ ուժն է:

Ինձ համար հայրենիքը հպարտություն է:

Մենք պետք է հայրենիքը պահպանենք, նրա երեխաներն ենք մենք: Նա է մեզ պաշտպանում օտար մարդկանցից:

Հայրենիքը Աստծո տված ձանապարհ է:

Ինձ համար հայրենիքը սիրտ է, կյանք է: Ես հպարտ եմ, որ հայ եմ: Ինչ լավ է երկիր ունենալը, որտեղ դու կարող ես ապրել:

Տեքստից ընտրիր անձ և իր ցույց տվող բառերը: Աղյուսակում դրանք լրացրո՛ւ համապատասխան հարցերի տակ:

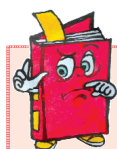
ԱՆԱՀԻՏԻ ԵՐԱՋԸ

Արտերկրից եկած ընկերուհուս հետ այցելեցի գազանանոց: Այնտեղ բժիշկ Այբոլիտը բուժում էր հիվանդ կենդանիներին: Վանդակների մոտ շատ երեխաներ կային: Այցելուներն ուզում էին տեսնել, թե ինչպես է Այբոլիտը բուժում գայլին: Կապիկի վանդակի մոտ էլ շատ փոքրիկներ էին հավաքվել: Մի փոքրիկ տղա մայրիկի ձեռքը բռնած ուշադիր նայում էր հսկա ուղտերին:

ն՞վ	ովքե՞ր	ի՞նչ	ինչե՞ր
ընկերուհի	այցելուներ	արտերկիր	ուղտեր

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Հայրենիքը ես եմ, դու ես, մենք ենք: Ի՞նչ երջանկություն է հայրենիք ունենալը:

Այս դասին դու.

• Կվերհիշես թեմայի դասանյութերի հերոսներին:

• Կամրապնդես քո սովորած բաների ձիշտ գրությունը:

• Կպարզես, թե որքան ես սիրում հայրենիքդ:

Առաջադրանքներ

1 Հիշիր, թե որ խոսքը ով է ասել:

- Մելիք, թա՛փ տուր քեզ:
- Լրեբունին, հազարավոր տարիներ բերնեբերան անցնելով, դարձել է Երևան:
- Շա՛տ կուզենայի տեսնել Լրեբունի քաղաքը:
- Մեսրոպ Մաշտոցը մեծ հերոս էր, մեծ հանձար:
- Սակայն քեզ ամենաշատն եմ սիրում:

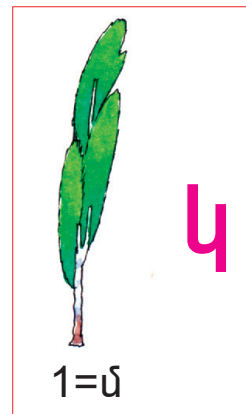
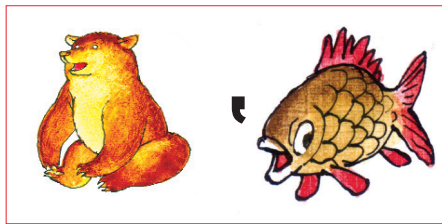

2 Թերթիր այս թեմայի դասանյութերը: Գտիր, թե որ դասանյութի նկարներին են վերաբերում մեջբերված տողերը:

1. Կար գորքի մեջ մի պևոր,
Աշխարհք տեսած ու բանագետ.
Տղերք, ասավ, ձամփա՛ տվեք,
Գնամ խոսեմ ես Դավթի հետ:
- Թագավորն է քու թշնամին,
Կռիվ ունես - իր հետ արա:
Հովհ. Թումանյան

2. Հայերենի այբուբենը ստեղծել է Մեսրոպ Մաշտոցը: Այբուբենի տառերը զինվորներ են, ինչպես և դու:

3   Վերծանի՛ր նկարելուկները՝ հիշելով տառանունները.

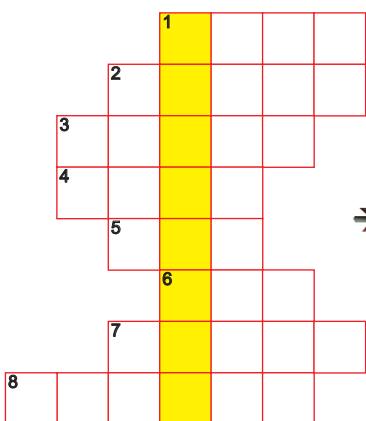
4 Վերծանի՛ր խառնագրերը. **քակռ, դևեկ, լյասև, նտրե:**

5 Կազմի՛ր նախադասություն՝ գործածելով **ավտոմեքենա, Երևան, բարձրանալ, ձանապարհ** բառերը:

6 Արտագրի՛ր՝ լրացնելով բաց թողած տառերը.

Ս□ան, առա□ին, շու□ջբուլորը, Զվար□նոց, խոր□րդավոր, եր□ի, խաղ□նկեր:

7 Նկարներում պատկերված առարկաների անուններով լրացրո՛ւ խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս քո ամենասիրելի բառերից մեկը:

Պատասխանիր հարցերին և պարզիր, թե որքան ես սիրում հայրենիքդ:

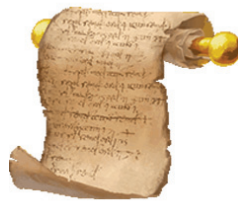
Հարցեր	Պատասխաններ		
	Այո	Երբեմն	Ոչ
1. Օգնում ես ընտանիքիդ անդամներին տնային գործերում:			
2. Հարևաններին հանդիպելիս հարգալից բարևում ես:			
3. Օգնում ես ընկերոջդ նեղության պահին:			
4. Խնամում ես շրջապատի բույսերը:			
5. Խնամքով ես վերաբերվում բակի գուլքին:			
6. Ձմռանը կերակրում ես թռչուններին:			
7. Մաքուր ես պահում քո շրջապատը:			
8. Հետևում ես, որ ծորակի ջուրը անտեղի չհոսի:			
9. Աղբը գցում ես աղբամանը:			
10. Բարեխղճորեն կատարում ես ուսումնական հանձնարարություններդ:			

Եթե քո պատասխաններում ավելի շատ «այո» կա, քան «երբեմն» կամ «ոչ», ապա ամեն ինչ լավ է:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես կարողացա

Ես հասկացա

Ինձ զարմացրեց

Յանկ 1. ՈՐՈՇ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

- Էջ 9: Առ. 4. Դեղատուն, ներկատուն, հացատուն: Առ. 6. Դու ես:
- Էջ 17: Առ. 7. Արի, կտրիձ:
- Էջ 19: Առ. 2. Այծ – այտ – արտ – արջ:
Կով – կավ – կաթ:
- Էջ 27: Առ. 2. Հոգատարություն, ուշադրություն, բարություն, փոխօգնություն:
- Էջ 32: Առ. 2. Համբուրել, հեքիաթ, դարձնել, նաև, պաշտպանել, կարդալ, տերև, վերադառնալ, առողջանալ, երգել, հիանալ, արդեն, նկարագարող, թեև, եղբայր:
Առ. 4. Ոգնի:
- Էջ 36: Առ. 2. Մենք:

- Էջ 37: Առ. 6. Անուն:
- Էջ 43: Առ. 2. Բարդ, դարդ, զարդ, հարդ, մարդ, ջարդ, սարդ: Գույն, թույն, հույն, նույն, սույն:
- Էջ 53: Առ. 5. Հուր – սուր – սար – պար:
- Էջ 58: Առ. 2. Թույլ – ամուր, լույս – մութ, քաջ – վախկոտ, ուրախ – տխուր, փափուկ – կոշտ, գիտուն – անգետ:
- Էջ 64: Առ. 5. Հայ – համ – կամ – կար – կեր – սեր:
- Էջ 89: Առ. 3. Կենդանի, արջուկ, մարդիկ, կարագ: Առ. 4. Կառք, կեղև, այլևս, տերև:
Առ. 7. Հայրենիք:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ճանապարհային քարտեզ	2
Դասագրքի ողջույնը	3
Պայմանանշաններ	4
ԲԱՐԻ ԳԱՆՈՒՍՏ «ՈՎ ԵՆՔ ՄԵՆՔ» ՄՈՒՈՐԱԿ. . . 5	
Բարև՛, ես եմ	6
Ո՛վ եմ ես – Վաչագան Ա. Սարգսյան (Վաս)	7
• Ես մանուկ եմ	7
• Ես սիրում եմ	11
• Ես քաջ եմ	14
Ընկերները – Վաս	18
Խոսքի ուժը – Լիպարիտ Սարգսյան	22
Մի հեքիաթ ոգնու մասին – Ռոլանդ Շառոյան	25
«ՈՎ ԵՆՔ ՄԵՆՔ» թեմայի ամփոփում	31
ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԻՆՔՆԱՐՏԱՀԱՅՏՎՈՒՄ . . 33	
Ես – ըստ Վիլյամ Սարոյանի	34
Տա՛ոն էլ գլխարկ ունենա – Վաս	38
Նկարչություն – Ռազմիկ Դավոյան	42

Կարավի գովքը – Հովհաննես Թումանյան	45
Փոքրիկ պարուհին – Վաս	48
«Ինչպես ենք մենք ինքնարտահայտվում» թեմայի ամփոփում	52
ՈՐՏԵՂ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՎ ՏԱՐԱ- ԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ.	55
Հայկ Նահապետն ու փոքրիկ Արմենը – Վաս	56
Սասունցի Դավթի կռիվը Մարա Մելիքի դեմ – Վաս	61
Երևան – Վաս	66
Գիրքը – Վաս	73
• Գիրքը համոզում է Արային	73
• Հայոց պերուբերը	76
• Այսօրվա գիրքը	79
Իմ հայրենիքը – Սուրեն Մուրադյան	82
«Որտեղ ենք մենք ժամանակի և տարածության մեջ» թեմայի ամփոփում	88

ՀՏԴ 373.3:811.19(075.3)

ԳՄԴ 81.51g72

Մ 239

Մ 239 Սարգսյան Վ. և ուրիշներ
Մայրենի—2, մաս 1 / Նկարիչ՝ Խ. Հակոբյան.—
Եր.: — «Քվանտ» վարժարան, 2023 թ. — 90 էջ:

ԳՄԴ 81.51g72

ISBN 978-9939-846-22-4

© Վաչագան Ա. Սարգսյան և ուրիշներ, 2023

© «Քվանտ» վարժարան, 2023

ՎԱՉԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԶԻԼԱՎՅԱՆ
ՔՆԱՐԻԿ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՀԵՂԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՆՈՒՆԵ ՍԱՐՈՒԽԱՆՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ

ՄԱՍ 1

Խմբագիրներ՝

Նկարիչ՝

Սրբագրիչ՝

Ձևանմուշը՝

Հասմիկ Սարգսյան

Հրանտ Վարդանյան

Արտաշես Թադևոսյան

Խորեն Հակոբյան

Նարինե Գևորգյան

Վաչագան Ա. Սարգսյանի

QUANTUM
ՔՎԱՆՏ

«Քվանտ» վարժարանի հրատարակչություն

Հայաստան, 0046, Երևան,
Բազրատունյաց փող., 23/2 շենք
Հեռ.՝ +374-10-422217
+374-91-232951

Չափսը՝ 84x108^{1/16}: Տպագր. 11 մամուլ: Թուղթը՝ օֆսեթ:
Տպագր.՝ օֆսեթ: